Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…нимай 1921 оной …абрин 21-нэ гарана | № 105 (15728) | 1981 оной майн 7, четверг | Сэн 2 мүнгэн

МОСКВА ХОТОДОХИ УЛАСХООРОНДЫН ХҮГЖЭМТЭ ФЕСТИВАЛЬДА ХАБААДАГШАДТА, АЙЛШАДТА

Уласхоорондын хүгжэмтэ фестивальда хабаадагшад болон айлшадые халуунаар амаршалнаб.

Олон оронуудай элитэ мэдээжэ композиторнуудай зохёолнууд эдэ үдэрнүүдтэ манай ниислэл хотын концертнэ эрхим залнууд соо соностохо юм.

Хүгжэмэй искусство нүлөөлхы асари ехэ хүсэтэй. Тэрэ хүнүүдтэ баяр асардаг, эдэнэртэ гоё һайханай мэдэрэл мүндэлүүлэн һэргээдэг, ехэ амжалта, илалтануудта зориг жуулдаг гээшэ. Радио, телевидениин, миндаһан дээрэ бэшэлгын үргэнөөр хүгжөөгдэһэнэй ашаар тэрэниие шагнагшад, харагшад илангаяа олошорһон байна.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалда обществынгоо урда уран бэлигтэнэй харюусалга хэмжээлэшэгүй ургана. Мүнөө бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэһээ бүри шухала, бүри үндэр уг зорилго гэжэ байхагүйл. Хүгжэмэй искусствын ажал ябуулагшад энэ зорилгые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэр манай үе саг туһай үнэн зүбые хүнүүдтэ түхөөһэн зохёолнуудые бүтээнэ, хархис хүсэнтэй, дарлалта мүлжэлгэтэй тэмсэлдэ уряална, хүгжэлтэ дэбжэлтын гэрэлтэ һайхан суртал һургаалнуудые батална. Шахардуу байдалые һулаpуулхын түлөө эдэнэй хонгёо хоолой бүхы түбинүүдтэ соностодог. «Хүгжэм — энэрхы һайн ябадалай түлөө, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө» гэһэн фестивалиин уряа үе сагайнгаа эрилтэдэ юунһээшье үлүүгээр харюусана бшуу.

Москвадахи уулзалгын соёлой уран бэлигтэнэй уласхоорондын харилсаае хүгжөөлгэдэ ехэ шата болохо байһаниинь арсашагүй. Һайн һайхан искусствада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһада амгалан тайбан ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыетнай бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ХАБАРАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЖЭГДЭ ҺАЙНААР ЯБУУЛХА

…АГАЙ УЛАРИЛАЙ УРМАДА

…бан нэгэдэхи табан жэ… түрүүшын хабарай та… …ые манай колхозой ме… …заторнууд эрхим бэлэд… …игээр, урма баяртай… …ые угтаа.

…иг нойто элбэгтэй, … дулаан хабар боложо … дээрэһээнь эгээл мү… …эршэмтэйгээр хүдэлбэл. … баян ургаса абаха үн… һуури табижа шадаха … тэдэнэр һайн ойл… Мүнөө ажахын тарая… дээрэ трактор, машина… … хүнхинөөн үдэр һү… … замханагүй.

…рүүшын ээлжээндэ паар … культиваци хэхэ, үтэг… … оруулха, үрэһэ тари… …дэлмэри зэргэ ябуулаг… Богонихон болзор соо 4 мянган гектарта культиваци хэгдэжэ, паар дээрэ тарилга хэгдэхээр бэлэн болгогдоо һэн. Тиигэжэ эдэ үдэрнүүдтэ тэрэнэй 2 мянга үлүүтэй гектартань гол түлэб шэниисэ, мүн обёос, горох тариглаба. Майн Нэгэнэй һайндэр соогуур, мүн тэрэнэй һүүлээрхи 2—3 үдэртэ В. Муранскиин хүтэлбэрилдэг звено илангала бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. Эдэнэр бүхыдөө 1610 гектарта тарилга хэхэ аал. тэрэнээ хахадлаа. Майн 8-да эртын ороohото ургамалай тарилгые дүүргээд байха зорилготой. Энэ звенодо трактористнар В. Муранский (звеное даагша), В. Плотников, В. Беликов, сеялкэшэд нүхэд Кобелев, Усольцев, Турухин гэгшэдһээ бүридэһэн, агрегадууд үндэр бүтээсэ туйлана.

Байгша ондо Ажалай Улаан Тугай ордента манай колхоз бүхыдэнь 4620 гектарта ороohото ургамалнуудые богони болзорто, һайн шанартайгаар тарижа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Тарилгын хүдэлмэриин хажуугаар, ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын үндэһэ һуури болохо — эртын паар хахалалга түлэг дундаа. Даб дээрээ 1500 гектарта паар бэлдэгдээ. Эндэ үнинэй механизаторнууд Н. Каратунов, А. Седых гэгшэд эрхимээр хүдэлнэ.

М. УСОЛЬЦЕВ,
Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

УҺАЛНА, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ

Һубаг ханаабаар урдажа ерэһэн уһые заахашье хиин талаар табихагүй, тэрэниие хуу тарлалан дээгүүрээл тарааха гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд, механизаторнууд үдэр һүнигүй оролдожо байна гэхэдэ алдуутүй. Харалитай уһалуурнин һубаг ханаабуудаар ерэһэн уһаар 515 гектар кукурузын газар һайнаар уһалагдаха ёһотой юм. Эндэ дүршэлтэй механизатор А. Р. Раднаевай хүтэлбэри доро 7 хүн хүдэлнэ. Уһанай нэгэ жэгдээр доошоо һайса шингэхынь тула тракторист Б. Э. Будаев тусхай агрегадаар хүрьһэнэй дээгүүрхиие гантуулан зуруулаад үгэнэ. Тэдэ ган гаргаһан зуруулнуудай хүндэлэн тээшэнь уһан табигдадаг юм. Тиихэдэ уһан нэгэ тээшээ ехээр урданагүй, доошоо зохидоор шэнгэнэ бшуу. Газарай хүрьһэн дээгүүр зурлаа гаргаха үшөө хоёр агрегат һаяар эндэ табигдахань.

Энээнтэй хамта колхоздо хартаабха тариха газарта, сабшалан дээрэ, овощ ургуулдаг теплицэдэ наг шэбхэ түлэг зөөгдэжэ байна. Үнинэй механизатор М. М. Аглеевэй хүтэлбэрилдэг звенодо трактористнар С. З. Задуев, Ж. Н. Пиртанов, Б. Ц. Раднаев, Б. С. Цыремпилов гэгшэд оролдосотой һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Хартаабха, овощ, кукуруза тариха болотор газартаа үтэгжүүлгэ шадаал һаа ехээр зөөжэ үрдихэ гэжэ эдэнэр оролдоно. Тэрэшэлэн Зорит, Соёл, Хара уһан гэжэ газарнуудтахи һаалнин фермэнүүдэй хажуудахи сабшалан дээрэ шэбхэ ехэ гаргагдаа.

Хабарай тарилгын халуун хаһадашье таряалан, сабшалан дээрэ шэбхэ зөөхэ хүдэлмэриие һуладхазгүй, эршэмтэйгээр ябуулжа байһаниинь ерэхэ намар һайн ургасаар харюулагдахал байха.

Н. АРСАЛАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Баргажанай район.

…ҮТЭЭСЭ …ХЭТЭЙГЭЭР …ҮДЭЛНЭ

… жэлдэ манай эндэ ха… …ртэ дулаараад, апрелиин … багаар тарянай газа… …рьһэн нилээд гүнзэгы… … байгаа. Тиимэһээ … шиниг нойтые алда… … тула түрүүшын ээл… … паараа борнойлжо, …рьнь каток шэрэжэ эхи… …лэмди. Удаань эртын … хахалжа захалаабди.

… хүдэлмэридэ 24 трак… …бигдаһан байгаа. Илан… К-700, ДТ-75 түхэлэй … …рнүүд үндэр бүтээсэ… … хүдэлбэ. Жэшээнь, … механизатор Сергей … …ов хүрьһэ үрбүүлангүй … …алхэ 5 хүтагатай түс… … түхеэрэлгэтэй агр… …ар халаан соо 22—23 … элдүүрилдэг байба. … ДТ-75 түхэлэй тракто… … П. Зеленецкий, В. Бад… …ов гэгшэд даабариин… …оор 15 гектар элдүү… аал, тэрэнээ 17—18 … хүргэнэ.

…ша ондо манай совхоз … хүнгэн хүрьһэтэй бү… …арайнгаа шоройн һал… …лээгдэхэгүйн тула тэ… үрбүүлангүйгөөр түс… …оскорезүүдээр элдүү… … Тиихэдэ тарянай … һолоомоной үзүүр … үлэнэ, үрэжэл… …хүрьһэнэй һалхинда … һураггүй бараг … Нигэжэ элдүүри… агрегадтаа эрмэгтэй … шэрээд ябаһадамнай … дээрэхи нягтаржа …

… Нэгэнэй һайндэр соо… …рим бригаданууд эр… ороohото ургамалнуудые … …жилээ. Нэгэдэхи трак… …бригадынхид энэ хүдэл… эмхитэйгээр ябуулба. …дотор түрүүшын 500 … тарянай үрэһэн … оруулаглаа.

А. ТУБАНОВ,
Хяагтын совхозой …союзай комитедэй түрүүлэгшэ.

Һахалиин совхозой механизаторнууд хабар эртэнһээ бүлүүр 9 станцинуудаа хүдэлгэжэ, сабшалан, таряалангаа уһалха талаар түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэжэ байнхай. Иван Гаврилович Толстихинай звено Шургуур гэжэ газарта олон жэлэй ногооной тарилга үндалуулжа, жэл бүри баян ургаса абана. Энэ жэлдэ тэдэнэр гектарай 26 центнер үбһэ хүряажа абаха зорилго урдаа табинхай.

Бүлүүр станцяар газар уһалха хүдэлмэридэ коммунист Георгий Михайлович Ревякин, комсомолой гэшүүн Валерий Запуцкий гэгшэдэй агрегат түрүүлжэ ябана. Эдэнэр 50 гектар сабшалангай, 20 гектар кукурузын, 2 гектар хартаабхын газар уһалжа дүүргэхэеэ байна. Сабшалангай гектар бүриһөө 20 центнер ургаса абаха зорилготой хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай районой Һахалиин совхозой механизаторнууд (баруун гарһаа) Г. М. Ревякин, В. В. Запуцкий СНП-50 80 түхэлэй бүлүүр станцяар хартаабхын газар уһалжа байна.

А. БОРИСОВАЙ фото.

БОГОНИ БОЛЗОРТО

Газарай хүрьһэнэй шииг нойто һайнаар хэрэглэхын тула энэ жэлдэ хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие шадаал һаа эгээн богони болзорто үнгэргэхэ гэжэ оролдонобди.

Жэшээнь, бүхы 1316 гектар ороohото ургамалнуудаа, тэрэ тоодо 764 гектар шэниисэ, 452 гектар обёос гол түлэб хүдэлмэриин арбан үдэр соо тарижа дүүргэхэ зорилго табигдана.

Эртэ дулаарһан дээрэһээнь нёдондонойхиһоо нэдели шахуу урид агрегадуудаа поли дээрэ гаргажа, апрелиин 25-да түрүүшын хэдэн арбаад гектарта шэниисэ тарижа туршаабди. Тиигээд нойтон саһа, бороо ороһон хоёр үдэр тарилгаяа зогсоогоод, мүнөө бүхы агрегадуудаа гаргаад, хүдэлгэжэ байнабди. Ажалда һаатал үгы. Үнгэрһэн һүүлэй дүрбэн үдэр трактористнар И. М. Перелыгин, В. Н. Сафонов гэгшэдэй тарилгын агрегадууд нэгэшье һаадгүй хүдэлжэ, даабаряа ходо үлүүлжэ ябана.

Энээнтэй хамта үрэһэ тариһанай һүүлдэ газарай хүрьһэнэй дээгүүрхиие тэгшэлхэ, нягтаруулан даруулха агрегат табинабди. Эндэ бэрхэ механизатор А. А. Бутаков онсо шалгарна. Тарилгын хүдэлмэритэй зэргэ эртын паар хахалалга үдэр һүнигүй ябуулагдана.

Газар элдүүрилхэ, үрэһэ тариха, хүрьһэ тэгшэлхэ, нягтаруулха хүдэлмэринүүд хоорондоо заахашье забһаргүйгөөр удаа удаагаар ябуулагдадаг. Нигэжэл хүрьһэнэй шииг нойтые заахашье алдахагүй гэжэ оролдохо юмбибди.

Р. НОВОКРЕЩЕННЫХ,
Бэшүүрэй районой «Дружба» колхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

…эй ПРИБОР БҮТЭЭЛГЫН, АВТОМАТ АРГА ХЭРЭГЛЭЛГЭ БОЛОН ХҮТЭЛБЭРИЛЭЛГЫН СИСТЕМЫН …ИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

… Аграфена Макси… — СССР-эй 50 жэ… … нэрэмжэтэ Улаан… «Теплоприбор» заво… слесарь-хабсаргагшадай …

Толстихин Иван Фёдоровичые — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой главна энергетик.

…ЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

… Михаил Алексан…ые — СССР-эй 50 … нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой слесарь.

… Александр Вален…ые — СССР-эй 50 … нэрэмжэтэ Улаан-…

Ширибон Александр Владимировичые — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой токарь.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Пшеничникова Любовь Михайловнае — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой мастер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Лосев Павел Павловичые — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой слесарьнүүдэй бригадир.

Родионова Галина Кузьминичнае — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой токарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 31.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

Л. И. БРЕЖНЕВ К. ВАЛЬДХАЙМТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан ООН-ой Генеральна секретарь Курт Вальдхаймтай майн 5-да Кремль соо уулзаба. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Хөөрэлдөөнэй үедэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаһан гадаадын политическэ гол үүсхэлнүүдтэ тогтоһон байна. Шахардуу байдалые һулаpуулха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалтые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурааха талаар шэглүүлэгдэһэн эдэ үүсхэлнүүд ООН-ой Уставай зорилгонуудта, гол ёһонуудта таараллдана гэжэ тэмдэглэгдээ. Шахардуу байдал һулаpуулгые буруу һургэхэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ гэһэн зарим гүрэнүүдэй оролдоошье һаань, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын аша туһада гол шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула уласхоорондын үргэн хөөрэлдөө хэхые СССР дурадхана гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлбэ.

Уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хангаха гэһэн тэрэнэй ажал ябуулгын гол шэглэлдэ ООН-ой хүсэлэл оролдолгонуудые эдэбхижүүлхэ шухала гэжэ хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдээ. Гүрэнүүдэй хамтын оролдолгонуудай ашаар уласхоорондын байдалые һайжаруулха түлхюур олдохо ёһотой гээд найдажа байһанаа мэдүүлбэ. Гүрэнүүдэй дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар ООН-ой Аюулгүйн Соведэй тусхай заседани зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхал онсо һонирхолтой байна гэжэ К. Вальдхайм тэмдэглээ.

Эб найрамдал хангахын тула дэлхэйн хэдэ хэдэн районуудтахи сэрэгэй хёморос зүришэлдөөнүүдые дары усадхаха, иимэ шэнэ һүжэрэлгэнүүдые зайсуулан сараха шухала гээд найдажа байһанаа хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлһэн байна. Үнэн зүб үндэһэ һуури дээрэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые али бүхы талаарнь гуримшуулгада хамтын арга замуудые бэдэрэлгэдэ, колониализмын ба шэнэ түхэлэй колониализмын бүхы үлэгдэлнүүдые, харата ашанууды усадхан зайсуулхын түлөө арадуудай ёһото тэмсэлые дэмжэлгэдэ ООН туһалха уялгатай гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ.

Уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха, ООН-ой Уставай гуримуудай үндэһөөр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ талаар шэглүүлэглэһэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин хүсэлэл оролдолгонуудые Советскэ Союз, эзэбол дэмжэлэг юм гэжэ Л. И. Брежнев баталаа.

Халуун дулаан, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ О. А. Трояновский, ООН-ой Генеральна секретариин орлогшонор М. Д. Сытенко, Х. Перес де Куэльяр гэгшэд хабаадаһан байна.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ҮЗЭЛ СУРТАЛЫЕ БАТАЛНА

Уласхоорондын хүгжэмэй фестиваль Москвада нээгдэбэ

Эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын суртал һургаалнуудые баталхаһаа, арадуудай хоорондохи үгээ ойлголсолгые бэхижүүлхэһээ, ажаһуугаан үе саг тухайдаа үнэн зүбые хүнүүдтэ ойлгуулхаһаа бүри шухала зорилго искусствада байхагүй. Майн 5-да Москвада баярай оршон байдалда нээгдэһэн уласхоорондын хүгжэмтэ түрүүшын фестиваль эдэ үндэр ехэ үе зорилгонуудта хабаатай.

«Хүгжэм — энэрхы һайн ябадалай түлөө, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө» гэһэн фестивалиин уряа бүхы түбинүүдэй 25 оронойэлитэ ехэ хүгжэмшэдые Совет оронойниислэл хотодо суглуулба. Москвагай харалгын программада оруулагдаһан концертнууд XX зуун жэлэй хүгжэмэй ажал ябуулгын тодотомо амжалтануудые гэршэлэн харуулха байна.

Фестиваль Москвагай гүрэнэй П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ консерваториин ехэ зал соо нээгдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев, фестивалиин эмхидхэлэй комитедэй гэшүүд, Уласхоорондын хүгжэмэй соведэй хүтэлбэрилэгшэд, мэдээжэ хүгжэмшэд, олониитын түлөөлэгшэд фестивалиие нээлгэдэ хабаадаа.

Уласхоорондын хүгжэмэй фестивальда хабаадагшадта, айлшадта нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгые суглараагшад удаан альга ташалгаар угтаба. Тэрэнэй эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Т. Н. Хренников амаршалгые соносхон уншаһан байна.

Халуун дулаан үгэнүүдэйнь, һайн һайхан хүсэлэнгүүдэйнь түлөө тэрэ фестивальда хабаадагшадай, айлшадай үмэнэһөө Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов москвагайхидай үмэнэһөө уулзалгада хабаадагшадые амаршалаа.

Мүнөөнэй үе сагта хүгжэм шухала үүргэ дүүргэдэг юм гэжэ Уласхоорондын хүгжэмэй соведэй президент Ф. Каллауэй хэлэбэ. Советскэ Союз хадаа бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдэрэгдэһэн хүгжэмэй ёһо заншалнуудтай орон болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тэрэнэй һанамжаар Москвагай фестиваль уласхоорондын асари ехэ удха шанартай байна. Н. Менон (Инди), Э. Майер (ГДР), Ф. Маннино (Итали) гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, энэ харалгада амжалта хүсэбэ.

Удаань уянгата һайхан хүгжэм бүрин эрхэеэ эзэлбэ. Ленинградай филармониин симфоническа оркестр, СССР-эй ородой академическэ хоор, Юрловэй нэрэмжэтэ республиканска академическэ ородой хоорой капеллэ, гүрэнэй камерна хоор, Москвагай хоорой училищиин хүбүүдэй хоор, арфын ансамбль, мэдээжэ солистнууд концертдэ хабаадана.

КОСМОНАВТНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой ниислэл хото һайндэрэйхеэр шэмэглэн гоёогдонхой. Олото аха дүүнэр — В. Джанибеков Ж. Гуррагча хоёрые угтахала хотын бүхы хүн зон Ленинэй гудамжада, гол үйлсэнүүд болон талмайнуудта гараба. Хамтын ниидэлгын һүлдэ тэмдэгүүдые, МНРП-гэй болон КПСС-эй, монгол-совет хани барисаанай хүндэлэлдэ бэшэгдэһэн үрсэлнүүдтэй лозунгнуудые, транспарантнуудые, космонавтнуудай портредүүдые тэдэнэр баринхай. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, республикын парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд космонавтнуудые угтахаяа эндэ ерэһэн байна.

«Интеркосмос» программын ёһоор эмхидхэгдэһэн уласхоорондын наймадахи экспедицидэ хабаадагшадые — «Памирнуудые» асарһан ТУ-104 түхэлэй агаарай онгосо Улаан-Баатар хүрэжэ ерэбэ. Үни хүлеэгдэһэн зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ уулзалга болобо. Монгол орон замбуулинай баатарнуудые дулаанаар угтаа. Монголой түлөөлэгшэ — манай түби дэлхэйн зуун нэгэдэхи космонавт малшанай хүбүүн инженер Ж. Гуррагча совет аха дүүнэртээ замбуулинай дайдада гараха азатай байгаа бшуу. Замбуулинай ниидэлгые амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайдаа, уласхоорондын совет-монгол экипажай урдахи харюусалгатай зорилгонуудаа гүйсэд дүүргэһэн тухай Монголой космонавт-шэнжэлэгшэ парти болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ элидхэбэ.

Монгол космонавтын дублер М. Ганзориг, Космонавтнуудые бэлдэхэ Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбэй начальник авиациин генерал-лейтенант Г. Т. Береговой, хамтын ниидэлгые бэлдэлгэдэ ба бэелүүлгэдэ хабаадалсаһан бусад совет эрдэмтэд, мэргэжэлтэд тэдээнтэй хамта Улаан-Баатар ерэлсээ.

Мотоциклистнүүдэй хүндэтэ эскортоор үдэшэгдэжэ, космонавтнууд нээмэл машинануудта һуугаад, байха газар тээшээ ошобо. Ниислэл хотын хэдэн арбаад мянган хүн зон бүхы замдань хүндэтэ айлшадаа үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна.

* * *

Тэрэл үдэртөө В. Джанибеков Ж. Гуррагча хоёрто Монголой үндэр дээдын шагналнууд — Сүхэ-Баатарай орден ба МНР-эй Геройн «Алтан Одон» барюулагдаа.

Монголой Арадай революциин 60 жэлэй ойн баярай жэлдэ, МНРП-гэй XVIII съездын урда тээхэнэ совет-монгол замбуулинай ниидэлгын болоһон ушар гүнзэгы удха шанартай юм гэжэ Ю. Цеденбал шагналнуудые барюулхадаа онсолон тэмдэглэһэн байна. Социализм байгуулгын замаар МНР-эй саашанхи хүгжэлтын хараа түсэбүүдые съезд тодорхойлхо байна. Таанадай ниидэлгэ манай социалис ниитэ байгуулалтын булюу байһанай үльгэр жэшээ болоно, монгол-совет эбдэршэгүй бата хани барисаанай зохёохы хүсые тодоор гэршэлэн харуулна гэжэ тоолонобди.

МНР-тэ социализм байгуулха хэрэгтэ али бүхы туһаламжа үзүүлдэг, дэмжэдэг байһанайнь түлөө, замбуулинай туршалгануудта хабаадаха арга олгоһонойнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, Совет правительствада, бүхы совет арадта, нүхэр Л. И. Брежневтэ МНРП-гэй ЦК-гай, Монголой правительствын болон арадай үмэнэһөө Ю. Цеденбал үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

* * *

В. И. Ленинэй болон Д. Сүхэ-Баатарай хүшөөнүүдтэ. Зайсан хада дээрэхи совет сэрэгшэдэй хүшөөдэ В. Джанибеков, Ж. Гуррагча веноогуудые табяа.

ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Совет журналистнуудай зорилгонууд ехэшье, хүндэтэйшье гээшэ. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, тэдэнэр мүнөө үеын түүхые бэшэхэ уялгатай. Хэблэлэй үгэ үнэн сэхэ, партийна талаараа залан шууд байһаараа олониитэ ажалшадай дурые татаха, коммунис үндэр уг зорилгонуудые баталан харуулха зэргэтэй. Манай орон дотор хэблэл хадаа обществын оюун бодолой хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлдэг хүсэн болонхой. СССР-тэ 8 мянга гаран газетэ, журнал 173 миллион хэһэгээр барлагдан гарадаг байна. Номой хэблэл тон ехээр хүгжөө.

Хэблэлэй һайндэртэй дашарамдуулан, майн 5-да Союзуудай байшангай Колонно залда болоһон баярай суглаанда ниислэл хотын партийна болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, газетэ болон журналнуудай, редакцинуудай — информационно агентствэнүүдэй, телевидениин, радио-дамжуулгын, хэблэлнүүдэй, полиграфическа предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд суглараһан байна.

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов, КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшанар Л. М. Замятин, Е. М. Тяжельников, зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэд, газетэ болон журналнуудай ахамад редакторнууд суглаанда хабаадалсаа.

Коммунис общество байгуулха хэрэгтэ журналистнуудай оруулдаг хубитые бүгэдэ арад мэдэрэнхэй гээд элидхэлшэ — «Партийна ажабайдал» журналай ахамад редактор М. И. Халдеев тэмдэглээ. Газетын хуудаһануудта, радио болон телевиденеэр КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые үргэнөөр ойлгуулан тайлбарилха, табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө ажалша коллективүүдые элсүүлхэ гээшэ тон шухала зорилго мүн гэжэ олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд тоолоно.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглараагшад баталан абаа.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

ҮНДЭР ХЭМЖЭЭНДЭ

Хурбын совхозой парторганизацин дэргэдэ марксизм-ленинизмын үндэһэн һургуули хүдэлдэг юм. Мүнөө жэлдэ һурагшад «Дэлхэйе шэнэлэн хубилгагша һургаал» гэһэн курсые шудалжа гараба. 11 коммунист, 1 комсомолец тус һургуулида һураа. Ажалаараа энэнэр совхозой мэргэжэлтэд ахамад-мелиоратор А. М. Шевченко хүдэлдэг.

Жэлэй туршада эндэ 24 хэшээл үнгэргэгдэһэн, һүүлэй хоёр һарын туршада КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые шудалһан байна. Һаяхан түгэсхэлэй хэшээл болоходо, хамаг һурагшад ехэ гэдэ хабаадаа. Гадна уригдаһан залуу мэргэжэлтэд байлсаа.

«СССР-тэ социализм байгуулгын гол шатануд ямар бэ?» гэһэн түрүүшын асуудалда һуралсагша, ажахын рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Табданов алишье талаһаань ухамайлан гүнзэгыгөөр харюусаа. Гадна тэрэ «Совет общестын социально-политическэ болон оюун сэдьхэлэй хүгжэлтэ» гэһэн темээр дэлгэрэнгы удха түгэс реферат бэшээ. Тэрэнэй хөөрөөе һуралсагша Б. Э. Дагбаев нилээд һайнаар нэмээжэ, бүри һонирхолтой болгоо. Тиихэдэ СССР-тэ социализм байгуулгын үе шатануудые жэнүүдээр тусхайлан тодорхойлжо харуулба. Д. Табдановай харюугай удхыень гүнзэгырүүлжэ, капитализмһаа социализм орохо үеэ экономикын олон түхэл шинжэлэй байһан тушаа һурагша М. К. Андреев тоготжо хэлээ.

«КПСС-эй XXVI съезд партиин гадаадын политическэ найрамдалта ажал хуудал» асуудалаар хүдэлэнүүдэй тахэгые даагша Г. А. Цыренов дэлгэрэнгы һайнаар хөөрөө. Тиихэдэ түби дэлхэй дээрэ ехэ тайбан байдал мандуулха зорилготой КПСС-эй XXVI съезд дээрэ дэбжүүлэгдэһэн шэнэ, ехэ үүсхэлнүүд тухай онсо тоготжо хэлээ.

«Арбадахи табан жэлэй экономическа хүгжэлтын гол шугам ба арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонууд» гэһэн асуудалда ажахын ахамад агроном Н. Р. Евсеев тоготоо. Тиихэдэ өөрынгөө ажахы болото ажал хэрэгүүлэхэ нягтаар холбожо, ухаалан хэлээ. Хүдөө ажахын һүн продукци болохо ехээр абаха табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые тус ажахы дүүргэжэ шадагагүй. Тиин энэ шиидхэбэрэй асуудалнуудта ажахын мэргэжэлтэдэй анхарал хандуулха, мүнөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хабарай тарилгые, сабшалан һайжаруулха ажал хүдэлмэринүүдые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ шухала гэжэ тобшолбо. Хурбын хид агрономическа албанай хангалтатай һайн ажалай ашаар өөһэдын үрэһэ хуранаһан гэжэ тэмдэглэбэ. Мүн партиин табиһан элээ хоолой ехэ программа, энэниие бэелүүлхэ талаар агропромышленна комплексын онсо үүргэ тухай тоготоо.

«Хүнүүдые коммунис һөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгые комплексно гуримаар эрхилхэ тухай» Хурбын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Э. Дагбаев элидхэлээ. Тэрэнэй хөөрөөе һурагшад, партком секретарь А. Ц. Морголдоев, Н. Р. Евсеев, Н. Н. Налзатов гэгшэд нэмээгээ. Архидаха, залхуурха, ажалай журам, хуули ёһо эбдэхэ ушарнууд үшөө байһые тэмдэглээд, эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула партком, гүйсэдком, ажалшадай коллективүүдэй дунда шангадхаха шухала гэжэ тэмдэглээ. Һурагшад Б. Э. Дагбаев, С. З. Захарова, Ю. З. Казазаев гэгшэд КПСС-эй XXVI съездын материалнуудаар тобшохон аад, тоб гэмэхэн удхатай рефератуудые бэшэжэ, тэдэнээ уншаа, һурагшадай асуудалнуудта харюунуудые үгөө.

Түгэсхэлэй хэшээл яһала абьяастайгаар, үзэл сурталай болон эмхидхэлэй үндэр хэмжээндэ үнгэрөө гэжэ онсолон тэмдэглэхэ. Тиигэжэ пропагандист болон бүхы һурагшад өөһэдынгөө политическэ эрдэм мэдэсэе оролдосотой һайнаар дээшэлүүлжэ байһанаа найдамтайгаар харуулба.

Эсэтэнь нэмэхэ партиин суглаан болохо, коммунистнуудай һуралсалай жэлэй дүнгүүд зубшэн хэлсэгдэхэ, сосоологоо, КПСС-эй XXVI съездын материалнуудаар лекцинүүдэй темэнүүд баталагдаха, тэндэ «Знание» бүлгэмэй лектор тэрэниие бэлдэжэ уншаха юм.

Ерэхэ 1981—1982 оной һуралсалай жэлдэ КПСС-эй XXVI съездын баталһан «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үеын СССР-эй экономическэ ба социальна хүгжэлтын гол шугамнуудые» шудалха үргэлжэлхэ гэжэ коммунистнууд тэмдэглээ.

Хурбын совхозой захиргаанай коммунистнууд, мэргэжэлтэд КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые бүри гүнзэгыгөөр шудалжа, ажахыгаа хүгжөөхэ талаар түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха гэжэ эрмэлзэнхэй.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хорин район.

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА

Захааминай районой полит-һургуулинуудта КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бүри мартын 2-һоо шудалжа эхилээ һэн. Энэ шудалалга олонхи һургуулинуудта нилээд эмхитэйгээр үнгэрөө.

СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой нэгэдэхи отделениин коммунистнуудай һуралсадаг һургуулида пропагандистаар Мылэ-Бортын найман жэлэй һургуулиин директор нүхэр Ф. Л. Митронов хүдэлдэг юм.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэхи «КПСС-эй экономическа политика» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй нэгэ бүлэгтэ зорюулагдаһан темээр тус һургуулида үнгэрһэн хэшээлдэ бидэ байбабди. Энэ темые шагнагшадай һайнаар ойлгохын тула хэшээлэй эхиндэ шухала асуудалнуудые дэбтэртээ бэшэжэ абахыень пропагандист дурадхаба. СССР-эй 70-аад онуудай экономическа хүгжэлтын гол дүнгүүдые дурдаһанай һүүлээр пропагандист 80-яад онуудай, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонууд тухай хөөрэбэ. Һайн юумэниинь юуб гэхэдэ, Ф. Л. Митронов совхозой коллективэй шиидхэжэ байһан үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудта шагнагшадайнгаа анхаралые саг үргэлжэ хандуулжа байдаг. Гүрэндэ мяха, һү худалдаха 1981 оной нэгэдэхи кварталай түсэбүүдые совхоз дүүргэээ. Хахад жэлэйнгээ түсэб бэелүүлхээр зоригжонхой. Ямар нэгэ өрөө теоретическэ асуудалые совхозойнгоо үйлэдбэриин бодото жэшээ дээрэһээ тайлбарилан харуулхадань, һурагшадынь һонирхоһон урмандаа материалаа һайнаар ойлгожо абадаг. Тиихэдэ шагнагшадайнгаа эрдэм һуралсалай хэмжээе тэрэ хараадаа абан, темээ тоб гэмэ элеэр найруулан хөөрэдэг. Шадаал һаа, саарһа харангүйгөөр, сэджээр материалаа хөөрэхые тэрэ оролдодог һайн заншалтай юм. Тиихэдэнь хэлэһэн зүйлнүүдынь һониншье, ойлгосотойшье болодог.

Бэрхэ пропагандистын хэшээлнүүдтэ шагнагшадынь ехэ дуратайгаар ерэдэгынь гайхалгүй. Тиимэһээ жэлэй туршада нэгэшье хэшээлынь һаатаагүй.

Федот Леонидович Митронов наһаар үшөө залуу юм. 1976 ондо Д. Банзаровай нэрэмжэтэ пединститут дүүргэһэн сээрнь, һураха үедөө мэргэжэлээ нэтэрүүгээр шудалһыень, нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһыень хараадаа абан, Захааминай райгүйсэдкомой гэгээрэлэй таһаг залуу багшые абаһаар лэ һургуулиин директорээр томилбо.

Тиигээд совхозой партком полит-һуралсал эрхилхэ уялга тэрээндэ даалгаа. Залуу пропагандист энэ даалгабаридаа ёхэ харюусалгатайгаар хандана. Миин лэ ёһын тэдыдэ хэшээлнүүдые үнгэргэһэн нэрэ зүүгээд лэ байхагүй, харин үнэн зүрхэнһөө оролдожо, шагнагшадайнгаа бодото ажал хэрэгтэйнь, хүдэлдэг газартань сэхэ ошожо, танилсаха ёһотой гэжэ Федот Леонидович тоолодог. Энэньшье зүйтэй. Иигэһэнэйл ашаар шагнагшадаа политическэ үндэр мэдэрэлтэй болгожо, эдэбхи хэшээлынь бүри эршэдхэдэг.

Зүгөөр Захааминай районой зарим полит-һургуулинууд партиин XXVI съездын материалнуудые шудалха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаһан байна. Жэшээнь, Енгорбойн совхозой мэргэжэлтэдэй хабаададаг полит-һургуулида КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй нэгэдэхи бүлэгые болзорһоо холо хожомдожо, мартын 24-дэ үзэжэ эхилээ. Тус һургуулида «Хүтэлбэрилэгшын ажал» гэһэн курсаар пропагандист Г. С. Садаева заадаг юм. Тэрэ совхозой ахамад бухгалтер байһан дээрэһээ ажалаараа саг үргэлжэ Закаменск, Улаан-Үдэ ошожо байдаг. Энээнһээ боложо, түсэбэй ёһоор 12 хэшээлэй орондо, оройдоол 8 хэшээл болоо. Шагнагшадыньшье дурата дурагүйгөөр һуралсалдаа хабаададаг. Дунда зэргээр бүхы зонойнь 50—60 процентнь хэшээлдээ ерэдэг. Полит-һуралсалай нимэ хангалтагүйгөөр ябажа байхадань, совхозой директоршье, парткомой секретарьшье энээн тухай һанаагаа оройдоо зободоггүй байна. Нимэ тулюур байдалтай тэдэ эбсээ. Зохихо хэмжээнүүд тэндэ оройдоо абтанагүй. Парткомой зүгһөө ямаршье хиналта энээнэй хойноһоо табигдаагүй.

Нэгэл районой ажахынуудта даалгагдаһан уялгадаа хоёр ондоогоор хандадаг пропагандистнууд байдаг байна. Тиимэһээ Енгорбойн совхозой коммунистнууд полит-һуралсалда тохёолдоһон хангалтагүй байдалые заһахын тула суглаан дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсээд, парткомой урда шанга эрилтэ табижа, эрид хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ёһотой.

А. КОЛОКОЛОВА,
КПСС-эй обкомой
Полит гэгээрэлэй
байшангай консультант.

СИБИРИИНХИДЭЙ ГАБШАГАЙ ВАХТА

ТЮМЕНЬ. Эндэхи хабсаргагшад газ дамжуулха соргонуудые эршэмтэйгээр барина. 400 километр утын Уренгой—Петровск гэжэ соргын зарим хубинь болзорһоо урид гагнагдан хабсаргаглаа. Сибириин газ болон нефтиие ороной Европын хубида дамжуулха хүдэлмэриие элшэ хүсэнэй программын шухала хуби болгохо гэһэн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэриие Главсибтрубопроводстройн коллектив нигэжэ бэелүүлнэ бшуу.

Ажалаа мүнөөнэй эрилтын ёһоор эмхидхэһэнэй ашаар нимэ үрэ дүн туйлаа Амяраа звенонууд бэшэ, харин 2—3 халаанда хүдэлдэг коллективүүд барилга хэнэ.

Нэгэн доро эрдэм, техникын һүүлэй туйлалтанууд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Барилгашадай болбосон түхэлтэй һуурин тосхонууд, сорго гагнадаг хүсэ ехэтэй баазанууд байгуулагданхай. Жэшээнь, гагнууршадай ажалай бүтээсые хэдэ дахин дээшэлүүлдэг «Север» гэжэ электроконтактна түхеэрэлгэ 35 километр сорго холбохо юм.

Главсибтрубопроводстройн коллектив энэ табан жэлдэ газ дамжуулха 7 ехэ сорго табиха зэргэтэй.

Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой дүй дүршэлтэй хонишод Виктор Ефимович, Галина Михайловна Шиловтэн (зураг дээрэ) нёдондо жэлдэ зуун эхэ хониин бүриһөө 120 хурьга, хониин бүриһөө 4,1 килограмм нооһо хайшалан абаһан юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэшье тэдэнэр амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Зуун эхэ хониин бүриһөө зууһаа доошо бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ, хониин бүриһөө 4 килограмм нооһо абаха уялгаяа дүүргэхын түлөө тэдэнэр мүнөө оролдон хүдэлнэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ АРГАТАЙ

Улаан-Үдын уһан замай пристань. Байгша оной хабар хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан байжа, Сэлэнгын, Үдэ, Сүхэ голнуудаар суднанууд тамаржа захалба. Капитан Ю. Шерстенёвой хүтэлбэрилдэг «Совет» гэжэ теплоходой коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй тамаралгын хаһые түрүүлэн эхилбэ. Эдэнэр уһан замаар модо зөөдэг юм. Байгша ондо уһан замаар 160 мянган кубометр модо зөөхэ гэжэ шиидэнхэй. Теплоходуудай коллективүүд байгша оной даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн хараа зорилготойгоор уялга абанхай.

Эдэнэр байгша ондо уһан замаар 28 мянган тонно нүүрһэ, 11 мянган тонно шэнгэн түлишэ, 1 миллион 300 мянган тонно хайр уһанай оёорһоо абажа, барилгашадта эльгээхэ түсэб табинхай.

Эдэнэр үгэдөө хүрэхэ дүүрэн арга шадалтай.

П. КАЗАРИНОВ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ—КОМПЛЕКСНО ГУРИМААР

УДХА ТҮГЭЛДЭРООР, УРАН ХУРСААР

«Знание» бүлгэмэй Буряадай эмхиин правлениин ээлжээтэ пленум һаяхан боложо үнгэрбэ. Тус пленум дээрэ «КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд, съездын шиидхэбэринүүд болон партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн элидхэлэй үндэһөөр Буряадай эмхиин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар «Знание» бүлгэмэй республиканска эмхиин президиумэй түрүүлэгшэ, профессор **Д. Ш. Фролов** элидхэл хэһэн байна.

— Буряад ороной ажалшад, бүхы совет арадтал адли, партиин XXVI съездын дүнгүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаан уттаа, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикые бүримүһэн дэмжээ, — гээд элидхэлшэ үгэеэ эхилбэ. — Мүнөө марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури болодог гол ёһонуудые, КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлэй гүн гүнзэгы удхые олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулха гэшэ «Знание» бүлгэмэй манай республикын эмхиин, тэрэнэй бүхы эхин эмхинүүдэй, бүхы лекторнүүдэй шухала зорилго мүн болоно.

Ушар нимэһээ бүлгэмэй бүхы эмхинүүдэй правлениинүүд тусхай хэмжээнүүдэй түсэб зохёон табиха, бэелүүлхэ талаар эмхидхэлэй болон ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха, тиигэжэ съездын материалнуудые тайлбарилха хэрэгтэ лектор, элидхэлшэ бүхэниие хабаадуулха зэргэтэй. Урда жэлнүүдтэ, илангаяа партиин XXVI съездэ бэлэдхэлэй үедэ олоһон дүй дүршэлөө үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой болоно. Энэ үедэ «КПСС-эй XXVI съезд угтуулан», «Эб найрамдалай болон социализмын ленинскэ хараа шугамаар», «КПСС-эй XXVI съездын социально-экономическа программые бэелүүлгэ — коммунизм тээшэ дабшаха томо алхам» гэхэ мэтэ лекцинүүдэй циклнүүд амжалтатайгаар үнгэргэгдэһэн юм.

Партиин съездын һүүлээр республикымнай лекторнүүд тэрэл дары тус хуралдаанай материалнуудые үргэн олон ажалшадта ойлгуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Гансал март һарада съездын материалнуудаар 3341 лекци уншагдаһан байха юм.

Районно болон эхин олохон эмхинүүд лекционно пропагандын дэлисэ үргэдхөө, уншагдадаг лекцинүүдэй тематическа шэглэлынь һайжаруулагдаа, үзэл сурталай удхань дээшэлээ, лекторнүүдэй бэлиг шадабаринь ургаа.

Жэшээнь, Советскэ районно организацида (түрүүлэгшэнь профессор Тармаханов Е. Е.) лекционно пропагандые һайнаар эмхидхэхэ баян дүй дүршэл суглуулагдаа. Районой ажалша коллективүүдэй олонхидо жэлэй түсэбөөр лекци уншагдадаг, лекци уншаха 350 газар тодорхойлогдоһон, тиигэжэ 60 циклээр тэдэ уншагдадаг байна. Мүнөө 40 лектор партиин съездын материалнуудаар лекци уншанад. Илангаяа шэлэй заводой, адвокадуудай коллегиин, Зүүн Сибириин технологическа институдай болон бусад эхин эмхинүүд һайнаар хүдэлнэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан түүхын эрдэмэй доктор **Е. Е. Тармахановай** хэлэһэн үгэ, районой эмхиин дүй дүршэл ехэ һонирхол татаба.

Республика доторнай үдэр бүри 250—300 лекци уншагдадаг юм. Промышленна предприяти, малай фермэ, хонишодой байра, БАМ-ай барилга дээрэ, Байгалай ангуушад болон загаһашадай дунда лекцинүүд уншагдана. Энэ ехэ хүдэлмэридэ эрдэмтэд, дээдэ болон дунда һургуулинуудай багшанар, арадай ажахын мэргэжэлтэд, врачнууд болон хүтэлбэрилхы тушаалтад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Долоон хоногой четверг бүхэндэ эрдэмтэд болон багшанарай, ажалша коллективүүдтэ ошожо, лекци уншаха ябадал заншалта болонхой. «Эрдэм наукын үдэрнүүдые» хүдөө нютагуудта үнгэргэдэг ёһо заншалаа һэргээхээр болоо.

Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой, Хориин районой Үдын совхозой, Улаан-Үдын районой «Искра», «Маяк» колхозуудай эхин эмхинүүд аша үрэтэйгөөр, һонирхолтойгоор хүдэлмэреэ эмхидхэдэг байна. Яруунын районой Үльдэргын эхин эмхиин лекторнүүд малшадай урда олон тоото лекци уншаһан байна.

Өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай пленум дээрэ «Эрдэм» совхозой эхин эмхиин түрүүлэгшэ **Г. Г. Коннонова**, Хориин районой эмхиин харюусалгата секретарь **А. В. Гэндэнова** болон бусад дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Гэхэтэй хамта, Сэлэнгын, Баргажанай, Түнхэнэй болон бусад хэдэ хэдэн районуудай зарим нютагуудай ажалшад лекци үсөөнөөр шагнадаг, тиихэдээ тэдэнэй бүхы бүлэгүүдые хабаадуулха хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. «Знание» бүлгэмэй эхин эмхинүүд эдэ районуудта хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Лекцинүүдэй темэнүүд нарин нягтаар тодорхойлогдоногүй.

Манай республикада эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаанууд улам олошоржо, эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Энээнэй гэршэ—һаяхан байгуулагдаһан Биологиин институт мүн болоно. Тиимэһээ эрдэм наукын зургаануудтай «Знание» бүлгэмэй эмхинүүд нягта холбоотойгоор ажаллаха болоно бшуу. Политическэ болон научна эрдэм тарааха хэрэгтэ Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг юм. Эрдэмтэд хото городуудташье, хүдөө нютагуудташье лекци олоор уншана. 1981 оной түрүүшын кварталай туршада 32 лектор хүдөөгэй районуудта гаража, 339 лекци, тэрэ тоодо КПСС-эй XXVI съездын материалнуудаар 254 лекци уншаа гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. 1980—1981 онуудта барилгын эмхинүүдтэ — 9, районуудта — 19 «Эрдэм наукын үдэр» үнгэргэгдөө.

Эрдэмтэдэй шефтээ абаһан Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо соёлой арадай университет, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо лектори саг үргэлжэ хүдэлдэг юм. Филиалай дэргэдэ 12 секцитэй «наукануудай бага академи» хүдэлжэ, 150 һурагшадые хабаадуулна.

Гэбэшье арадай ажахыда эрдэм ухаанай үүргын улам дээшэлжэ байһые хараада абажа, эрдэм, техникын туйлалтануудые бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула нэмэлтэ хэмжээнүүд абтаха ёһотой болоно. Тиимэһээ АН-ай Буряадай филиалтай дээдэ һургуулинуудтан «Знание» бүлгэмэй харилсаа холбоо үргэдхэгдэхэ ушартай. Лекционно пропагандада эрдэмтэдые улам олоор хабаадуулха зэргэтэй болоно бшуу.

Мүнөө үедэ КПСС-эй болон СССР-эй түүхын, философиин, уласхоорондын ажабайдалай болон партиин экономическа политикын нийтын-политическэ асуудалнуудые тайлбарилха гэшэ тон шухала. Энэ талаар республиканска эмхиин научно-методическа соведүүд ехэ юумэ хэнэ. Тэдэниие дүй дүршэлтэй лекторнүүд—түүхын эрдэмэй докторнууд М. Н. Халбаев, В. И. Затеев, доцентнүүд П. С. Дырхеев, Ф. И. Шулунов хүтэлбэрилдэг юм.

КПСС-эй гадаадын политика, уласхоорондын байдал тухай лекцинүүд олоор уншагдана. Эндэ лекторнүүд Б-М. Б. Балданов, А. С. Серебряков, Д. Д. Очиров, Ю. П. Болдонов болон бусадай удха түтэс, уран хурса лекцинүүдые тэмдэглэлтэй. Мүн районуудай лекторнүүд уласхоорондын байдал тухай лекцинүүдые һонирхолтойгоор уншадаг болоо.

Эдээнһээ гадна медицинскэ, хүдөө ажахын, хуули ёһоной, залуушуулые хүмүүжүүлгын болон атеизмын асуудалнуудаар олон лекцинүүдэй уншагдадаг болоһон ушар һайшаамаар.

Гэхэтэй хамта эрдэм, техникын асуудалнуудаар, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай лекцинүүд тоогойнгоошье, шанарайнгаашье талаар һанаһанда хүрэнэгүй. Эндэ анхаралаа хандуулха, хэмжээ абаха зүйлнүүд олон.

Буряадай эмхи 12,5 мянганһаа дээшэ лекторнүүдые нэгэдүүлдэг байна. Ехэнхинь дүй дүршэлтэй, бэлэдхэл һайнтай хүнүүд юм. Гэбэшье лекторнүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, хиналта, шалгалта эрхилхэ, бэлэдгэдэһэн лекцинүүдые зүбшэн хэлсэхэ, һайнуудыень олон болгожо тарааха гэхэ мэтэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулха ёһотой болоно. Лекци уншахадаа, мүнөөнэй шагнагшадай үндэр эрилтэ, эрдэм һургуулиие хараадаа абаха шухала. Мүнөөнэй үе сагта лекцинүүдэй циклнүүд, саг үргэлжэ хүдэлдэг лекторинууд, эрдэмэй һалбаринуудаар байгуулагдаһан арадай университедүүд — эдэл хүн зониие оюун бодолой эрилтэнүүдые гүйсэд хангажа шадаха байна гэжэ ойлгохо ушаргүй. Илангаяа арадай университедүүдэй хүдэлмэридэ улам бүриин анхарал хандуулхадаха зэргэтэй.

Мүн эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаха гэшэ тон шухала. Зарим районууд, тэрэ тоодо Баргажанай, Зэдын, Захааминай, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын районууд түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнэгүй. Районой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд олоор, һэлгэгдэнэ. Зарим районуудта лекторнүүдэй аттестаци удаанаар хэгдэнэ.

Ушар нимэһээ «Знание» бүлгэмэй эмхи бүхэн ажалаа хүдэлмэреэ шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэхэ, партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтэдэ харюусамаар хүдэлхын тула бүхы юумэ хэхэ болоно. Партиин съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ лектор бүхэн өөрынгөө хубитые нэрэтэй солотойгоор оруулха ёһотой бшуу.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад хэдэ хэдэн ажаглалтануудые хэһэн, эхихо дурадхалнуудые оруулһан байна. Яруунын районой эмхиин түрүүлэгшэ **Ж. Б. Цыдыпов** атеизмын асуудалнуудаар лекци үсөөн уншагдана, түтэс бэлэдхэлтэй лекторнүүд хомор, энээндэ республиканска эмхиин правлени анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ шүүмжэлбэ.

Һүүлэй үедэ зарим районуудта, тодорхойлбол, Бэшүүрэй, Захааминай, Хэжэнгын, Хяагтын районуудта КПСС-эй болон СССР-эй түүхэ тухай уншагдаһан лекцинүүдэй тоо хороо гэжэ үгэ хэлэһэн түүхын эрдэмэй доктор **М. Н. Халбаев** шүүмжэлээд, эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар тодорхой дурадхалнуудые оруулаа.

«Эрдэм» наукын үдэрнүүдые» үргэлжэлүүлхэ, тиихэдээ тус тус ажахынуудта тэрэниие үнгэргэхэ тухай Буряадай филиалай эхин эмхиин түрүүлэгшэ **И. Д. Бураев** хэлэбэ.

Зарим предприятинуудта забһарлалай болон үдын хоол барилгын үедэ лекцинүүдые уншаха ябадал үзэгдэнэ, тиимэһээ тэрэнэй ашат үрэ тон бага гэжэ экономическа эрдэмэй кандидат **Ф. И. Шулунов** тэмдэглээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хуули ёһо нэбтэрүүлхэ талаар научно-методическа соведэй түрүүлэгшын орлогшо **М. Е. Маркова**, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Л. Р. **Бартунаев** болон бусад хабаадаа.

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитацин таһагай даагша **В. М. Леонов** пленумэй хүдэлмэридэ хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Пленум зүбшэһэн асуудалаараа тодорхой тогтоол баталан абаба.

П. НИМАЕВ,
«Знание» бүлгэмэй
республиканска эмхиин
правлениин гэшүүн.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ, ҺАНАМЖА

ТУРШАХАДА ТУҺАТАЙЛ БАЙХА

Газарай хурьһэ урбуулангүй элдүүрилхэдээ полиин нюрууе һайнаар нягтаруулан жэгдэрүүлхэ гэшэ механизаторнуудай дүршэл шадабариһаа эхитэй юм. Саашадаа иимэ һайнаар жэгдэрүүлэгдэһэн полидо терилгаяа харууһалха, ургаяа хураха хүдэлмэринь заабол шанартайгаар ябуулагдажа, машина, техникын эбдэрхэньшье үсөөн байдаг юм.

Хурамхаанай районой ажахынуудта сэбэр, мүн намарай паар даншье һаа муугаар элдүүрилэгдэдэг. Полиинь нюуру гансашье жэгдэлэгдээгүй үлэдэг бэшэ, харин намартаа хурьһэниинь зохидоор нягтаруулагдадаггүй гэхэ гү, али һайса тааруулагдаагүй машинаар юрэ һэбардаад лэ орхижорхидог.

Һаяхан би Могойтоһоо Аргазуун ошоо һэм. Харгыдаа шабын түмэрээр хорёологдонхой нэгэ поли хүндэлэн гаталаабди. Эндэ хүнгэн автомашинааршье ябахын аргагүй дэншээтэй һэн. Харгы хүндэлэн гераһан энэ поли намартаа КПШ-9 түхэлэй культиватораар элдүүрилэгдэхэдээ жэгдэлэгдэнгүй орхигдошоо ха юм. Тиимэһээ тэндэхи Хүнтэйн механизаторнууд газараа хурьһыень урбуулдаггүй техникээр элдүүрилхэдээ заабол араатай катогоор нягтаруулан жэгдэрүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

Тарилга хэхэ газараа КПГ-2,5, КПП—2,2, КПШ-9, КПЭ-3,8 түхэлэй культиватораар элдүүрилээд, КШ-3,6, мүн БИГ-3 маркын борнойгоор борнойлһоной удаа гэхэ гү, али бүхы техникээ нэгэ доро хүсэтэй тракторта шагтагалаад ашаглахадаа эгээл хойноо араатай каток шэрэжэ, хурьһыень нягтаруулан жэгдэлхэдэ зохид юм. Иигэжэ полиин нюруе элдүүрилһэнэй һүүлээр нягтаруулан жэгдэрүүлхэдэ шиигнойтониинь алдагданагүй, хурьһэниинь һалхинда үлеэлгэжэ муудадаггүй байна. Тиихэдэ иимэ полидо СЗС-2,1 түхэлэй сеялкээр тарилга хэхэдэ һайн байдаг. Нэгэ жэгдэ, буртаг ногооноһоо сэбэрлэгдэһэн поли дээрэ оройн ороохото ургамалнуудые СЗС-2,1 түхэлэй сеялкээр газарыень элдүүрилэнгүй тарихада болохо.

Газарай хурьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ онол арга хүсэдөөр нэбтэрүүлхэдээ буртаг ногоотой тэмсэхэ тон шухала.

Полиин буртаг ногоое агротехническэ аргаар усадхахаһаа гадна, тусхай түхеэрэлгээр хоро сасаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй. Урда жэлнүүдтэ хоро сасахада авиаци хэрэглэгдэдэг байһан гэшэ. Тэдэ энэмнай аша үрэ багатай байшоо. Авиацаар гербицид сасахада илангаяа гүбээтэнги полидо буртаг ногоон жэгдэ усадхагданагүй. Үшөө ямар муутайб гэхэдэ, полиин захаар һуулгагдаһан һөөг модонууд гербицидтэ дайрагдажа, хосордог байна.

Буртаг ногоо, хорхой шумуулнуудые газар дээгүүр шэрэгдэдэг оньһон түхеэрэлгээр хоро сасажа усадхахын тула Могойтын «Сельхозхимия» нэгэдэлдэ тус бүрээ 4—5 агрегадтай хоёр-гурбан оньһожоруулагдамал отряд байгуулбал хурэхэ.

Ороохото ургамалнуудые һужаартуулан тариха арга Хүнтэйдэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй. Мүнөө эндэ бүхыдөө 32196 гектар тэрялангай хурьһэн һалхинда үлеэл гэжэ мууданхай. Һүүлэй дүнгөөр тэрэнэй 18822 гектартань паар тарилга хоёр һужаартуулан хэгдэнэ. Саашадаа Хүнтэйдэхи бүхы тарилга паар хоёроо һужаартуулан хэхэ эрилтэ табигдана. Мүнөө эндэ ябажа харахада, зарим ажахынуудай мэргэжэлтэдэй горитой алдуу гаргадаг байһаниинь элирүүлэгдээ. Нэгэдэхеэр, һужааг бүхэниинь 50 метр үргэнөөр, нэгэл хэмжүүртэйгээр татагдаагүй байба. Хоёрдохёор, эндэ тарилгаха ургамалнуудынь һайнаар тодорхойлогдоогүй байшоо. Хүнтэйдэ гол түлэб паар—шэниисэ—обёос гэһэн Канадын гуримаар тарилга хэхэдэ таарамжатай бэлэй. Иимэ гурим ажахы бүхэндэ нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Хэрбээ иимэ гурим хэрэглэбэл, полиёо тараамжатайгаар элдүүрилхэ онол арга шэлэжэ олохо байгаа. Гурбадахяар, һахалиин совхозһоо бэшэ бусад ажахынуудта һужаартуулһан паар тарилга хоёрынь һалхинай буудал руу татагданхай. Гол ёһоороо гэхэ гү, али газарай хурьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхын тула һалхинай буудалһаа хүндэлөөшэнь һужаартуулагдаха ушартай. Энэ арга заабари ажахы бүхэндэ баримталагданагүй. Жэшээлбэл, Аргатын, Хурамхаанай совхозуудай механизаторнууд тарилга болон паараа баруун тээһээ сэхэ зүүлжэнь гү, али хойноһоо урагшань һужаартуулһан байна. Энэ хадаа мэргэжэлтэдэйнь гаргаһан ехэ алдуу гэжэ тоололтой. Хүнтэйдэ һалхин гол түлэб баруун-хойноһоо үлеэдэг гэшэ. Тиимэһээ тарилга болон паараа һалхинай энэ буудалһаа хүндэлөөшэнь һужаартуулха байгаа юм. Дурсагдагша ажахынууд һалхинай үлеэһэн руу һужаартуулхадаа ямаршье аша үрэгүй ажал хэжэ, үнэтэ сагаа алдана, ехэ гаргаша хэнэ гэшэ.

Газарай хурьһэнэй һалхинда үлеэлгэжэ гэмтэлгэһээ аршалан хамгаалхын тула һөөг модо таридаг юм. Урдандаа миниин ахамад агрономоор ажаллаха үедэ Хурамхаанай совхоздо жэл бүри 25—30 гектарта модо тариха даабари үгтэдэг бэлэй. Бидэ модо һуулгаха участогуудые шэлэжэ абаад, бүхы эрилтын ёһоор элдүүрилдэг һэмди. Удаань модоной ажахын хүдэлмэришэд тэрэ участогтамнай өөрынгөө сеялкээр модо зурылган таридаг һэн. Саашадаа энэ тарилгань харууһалагдажа хамгаалагдахаар ажахыда дамжуулан үгтэдэг бэлэй. Иигэжэ хоёр зээтэй энэ тарилгаһаа ямаршье модон ургангүй хосоржо һаладаг байгаа. Эндэ зэмэтэйшүүл үнэхөөрөө олдодоггүй һэн. Модоной ажахы совхоз хоёр бүхы зэмээ өөһэдэ хоорондоо хаялсаад, һангай мүнгэ зөөриие хиидэ гаргашалагша бэлэй. Тэрэ үеһөө мүнөө хүрэтэр модо тарижа ургуулха талаар дабтагдадаг энэ алдуу эндүүнь усадхагдаагүй байһаар.

Гааргын совхозой ахамад зоотехник Доржо Домбоевич Гомбоев Хүнтэйдэ модо тариха хүдэлмэриие дэмжэбэшье, нэгэ зээдтэй болгоогүйдэ эндэ ямаршье дүн туйлагдахагүй гэжэ тон зүбөөр тэмдэглээ һэн. Саашадаа эндэ модо тарилгые гуримшуулхын тула Хурамхаанай райондо ой модоной мелиоративна станци байгуулха хэрэгтэй. Тиигэбэл нүүдэл элһэ тогтоохо, газарайнгаа хурьһэнэй һалхинһаа гэмтэдэгые усадхаха аргатай болохо юм.

Органическа үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ тушаа хэдэн үгөөр тогтожо хэлэлтэй. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эндэхи тэряалангай үрэжэлыень һайжаруулха гэшэ онсо шухала болонхой. Хүнтэйн голой тэряаланда ороохото ургамалнууд аяар 35 жэлэй туршада таһалгаряагүй тарингдана. Тиигэһэн мүртөө эндэ хурьһэнэй үрэжэлыень һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагданагүй. Энээнһээ уламжалан, хурьһэндэнь ургамалда хэрэгтэй бодосуудынь улам хоморжожо, муудажал байнхай. Хойшодоо Хүнтэйн тэряалангай үрэжэлые һайжаруулжа, урдандаа баян ургаса үгэдэг алдар сууень һэргээхын тула дүтэ шадарайнь гүүртэ, отарануудай газаагуурхи наг шэбхэ суглуулжа, поли дээрэ гаргаха саг ерээ. Мүн эндэ захагүй нэмжыһэн намаг газарай торф хэрэглэбэл, яһала үрэтэй байха һэн. Тэрэшэлэн севооборотой зарим полидо сидеральна паар бэлдэбэл, һайн бэлэй.

Газарай хурьһые һалхинһаа хамгаалхын тула ургаса хуряалгын һүүлээр һүрэг мал, илангаяа хонидые поли дээрэ бэлшээхэгүйе оролдохо хэрэгтэй. Хүнгэн хурьһэтэй полиёо бүхыдэнь хорёолбол, бүришье һайн байха.

Эндэ ороохото ургамалнуудай үрэһэнэй тарилгын нормо тушаа хэлэнгүй үнгэрхын аргагүй. Илангаяа өөһэдын үрэһөөр хомор эндэхи ажахынуудта үрэһэнэй тарилгын зохид нормо баримталха гэшэ онсо удхатай шанартай.

Агрономууд мүнөө хүрэтэр ороохото болон бусад ургамалнуудай тарилгын үрэһэнэй нормые дүрбэлжэн метр бүхэндэ таригдаха ороохоной тоогоор бэшэ, харин гектарта хэды килограммай гаргашалагдахаар тодорхойлно. Энэ тон буруу гэшэ. Агроном бүхэн тарилга хэхын урда тэрэ полиин бүхэнэй хурьһэнэй бүридэлые хараада абажа, гектарай хэды миллион ороохо булахаяа мэдэнхэй байха зэргэтэй.

Тобшолбол, Хүнтэйдэ паар дээрэ шэниисын тарилга хэбэл, гектарай 4—4,5 миллион ороохо булаха нормо баримталхада зохид байха. Хэрбээ сэбэр паар бэшэ байбалнь, гектарай 3,0—3,5 миллион ороохо гаргашалха хэрэгтэй. Тиихэдэ обёос, ешмээн, харе тэряа тарихадаа, шэниисэдэ ородоо, нормыень гектарай 0,4—0,5 миллион ороохоор үсөөрүүлхэдэ һайн.

Нёдондо дурсагдагша районой гектарай дунда зэргээр 4,7 центнер ургаса абтаа һэм. Тиихэдэ һахалиин совхозой бригадир Г. Серебренниковэй хүтэлбэрилдэг коллектив гектарай 7 центнер тэряа суглуулаа һэн. Тус бригада иимэ магһаа баян ургаса хуряаһаа гадна, хүсэд хуряахаар үрэһэ хүрэнгээ хааха абажа байха. Ушарынь хадаа, тус бригадада ороохо тарилгые баян ургаса ургуулха, мүн газараа зүбөөр элдүүрилхэ талаар нилээд дүй дүршэл бий юм. Тиимэһээ эдэнэй онол аргаар һонирхожо, хэлан абажа хэрэглэхэдэ туһатай байхань дамжаггүй.

Районой ажахынуудай мэргэжэлтэд газарай хурьһые һалхинһаа хамгаалха түрүү онол аргануудые тон зүбөөр нэбтэрүүлхэ ушартай. Хэрбээ һайн ургаса туйлаха гэбэл, энэ гуримай бүхы заабаринуудые баримталжа, саг үргэлжын анхарал дороо абаха болоно.

Б. ГОМБОЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, республикын габьяата агроном.

МҮНӨӨДЭР—РАДИОГОЙ ҮДЭР

„ХОЛО ОЙРЫЕ ИЛГАДАГГҮЙ, СААРҺАГҮЙ ГАЗЕТЭ...“

Бусадай һайндэрые аһан шалаараа тэмдэглэдэг аад, харин ...эдтөө тудажа ерэхэдэнь, аяүрхэһэн шэнги байдаг. Гэбэшье телевидени, радиогой хүдэлмэрилэгшэд Радиогой үдэрэй ...рэжэ ерэхэдэнь, баһал баяран, бахархан байдаг гэхэшэ. Ямаршье шэнэ юумэнэй анхан түрүүшынхиеэ бии болгоходонь, тэрэнэй ерээдүйе, ...урые тааха гэжэ хододоо ...үүд оролдодог бэлэй. Хараа ородой эрдэмтэн Александр Степанович Поповой анхан түрүүлэн радиое зохёон бии болгоходонь, эрдэм болон техникын саашанхи хүгжэлтэдэ, амитан зоной ажабайдалда ямар нүлөө ерээдүй ...тэрэнэй үзүүлхэ байһые ...шье таажа, хэдэжэ шадахагүй байгаа.

Радиогой саашанхи хүгжэлтэ Совет засагтай таһаршагүй холбоотой. Агууехэ Октябриин революциин илаһан тухайда крейсер «Авророын» радио бүхы дэлхэйдэ анха түрүүлэн соносхоо бэлэй.

Эрдэм наукын гайхамшаг ...лалтануудай нэгэниинь мүн байгаа радиое хүгжөөхэ хэрэгтэ Совет засагай түрүүшын ...эрнүүдһээ эхилээд, Владимир Ильич Ленин онсо анхарал хандуулдаг байгаа. «Холо ойрые илгадаггүй, саарһагүй газетэ хэжэ байнат, энэ ...й гайхамшаг хэрэг гэхэшэ. ...э ажалдатнай али болохын ...ламжа хүргэхэб гэжэ танай найдуулха байнаб»,—гэжэ 1920 ондо Бонч-Бруевичтэ Владимир Ильич Ленин бэшээ.

Тиин радиогой бии болгоһон үдэрые 1945 оноһоо эхилээд совет арад өөрынгөө һайндэр болгон жэл бүхэндэ тэмдэглэдэг болонхой.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө бүхы совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшадайшье шармайн оролдожо, хамаг хүсэ ...аа элсүүлэн байгаа үедэ Радиогой үдэр мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэжэ байна.

Эдэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлгэдэ соёл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, олониитын мэдээсэлэй ба пропагандын зэбсэг хэрэгсэлнүүд, тэрэ тоодо телевидени болон радио шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй ... манай парти хэхээ бүри тоолодог.

Манай комитедэй радио болон телевидениин программа ... дотор мүнөө үеын шухала шухала үйлэ хэрэг болон, КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан дамжуулганууд ... һуури эзэлнэ. Партиингаа ...дын бүхы документнүүдэй гол удхые коммунист болон комсомолец бүхэндэ, совет хүн бүхэндэ гүнзэгы һайнаар ойлгуулха, арбан нэгэдэхи табан жэлэй, мүн тиихэдэ тэрэнэй түрүүшын жэлэй ...үдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ олониитын үүсхэл ...долгые партийна организацинуудай элсүүлхэ хэрэгтэ ...ха гэхэшэ телевидениин ... радиогой бүхы зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй хойшолуулгадашагүй уялга мүн болоно.

КПСС-эй XXVI съездэ манай областной партийна организациһаа ошоһон делегадууд: ...манай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ...шон, Социалис Ажалай ... О. Э. Сангадиева, БАМ-... барилгашан В. И. Аксенов, ...ай «Байгал» ажахын ... һаалишан Л. И. Седых, ...рэй районой Бодонгуугай совхозой директор Д. Ц. ...нжапов, Загарайн районой «Татарский ключ» карьероуправлениин жолоошон П. И. ...кин, Улаан-Үдын авиационно заводой хэбшэн В. И. ...унаев, Буряадай гүрэнэй ...нэй орденто оперо болон балетэй академическэ театрай дуушан, РСФСР-эй арадай артист Д. Ц. Дашиев гэгшэд съездһээ бусан сасуугаа, телевиденидэ ерэжэ, съезд дээрэ хараһан үзэһэнөө, КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дотор, тэрэшэлэн 1981—1985 онуудта, мүн саашадаа 1990 он хүрэтэрхи үедэ оронойнгоо экономическа болон социальна хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд дотор тодорхойлогдоһон зорилгонууд тухайда һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна.

«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэебди», «Коллектив табан жэлдээ оробо» гэһэн, мүн бусадшье ниитэ гаршагууд доро телевидени болон радио шэнэ дамжуулганануудые эхилэнхэй. Эдэ дамжуулганууд экономикодо байгаа нөөсэнүүдые шэнжэлэн элирхэйлхэ, эрдэм, техникын дэбжэлтые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилготой. Жэшээнь, телевидениин экономическа редакци «Коллектив табан жэлдээ оробо» гэһэн шэнэ гаршаг доро, хүдэлмэришэдэйнгээ тооё олон болгонгүйгөөр, имагтал доторойнгоо нөөсэнүүдые хэрэглэн, продукци улам ехээр бүтээн гаргадаг, шанарыень һайжаруулдаг предприятинуудые харуулжа эхилбэ.

Республикымнай тиимэ предприятинуудай нэгэниинь —Буряадай модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинат мүн. Энэ комбинат модо болбосоруулхадаа, үлөөдэһэ хаядаһа огто гаргангүйгөөр хамаг модоёо хэрэглэдэг байха юм. Тэрээгээрээ жэл бүхэндэ нэгэ миллион табан зуугаад мянган түхэригэй олзо оруулдаг гэхэшэ. Арбадахи табан жэлэй туршада энэ коллектив шэнэ техникэ болон технологи үйлэдбэридөө ехээр нэбтэрүүлээ.

Энэ комбинадай коллективэй экономическа болон социальна хүгжэлтэ тухайда, тэрэнэй ажалша бэрхэ хүнүүд тухайда Улаан-Үдын телевидени хэдэн дамжуулга хэһэн байгаа. Дамжуулгада хүдэлмэришэд, технигүүд, комбинадай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаа.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлгэдэ «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ харюусалгатайгаар хандана. Хүдэлмэришэдэйнгээ тооё олон, материальна хэрэгсэлнүүдээ ехэ болгонгүйгөөр продукци бүтээн гаргалгаяа табан жэлэй эсэс хүрэтэр гушан процентээр нэмээхэ гэжэ шиидэбэ.

Телевизионно удаадахи дамжуулгануудаа энэ заводһоо хэхэ гэжэ телевидениин экономическа редакци (ахалагша редактор В. Богданов) мүнөө бэлдэжэ байна.

Үнэн сэхэ ажалай алдар солые үргэхэ, ажалай журам эбдэдэг, задагай зальхай ябадалтай хүнүүдые шүүмжэлхэ, ажалдаа эдэбхи үүсхэл гаргаһан, социалис мүрысөөндэ шэнэ амжалта түйлагшадые магтан харуулха, зохёон байгуулхы ажал хэхэ зуураа. социально-политическэ болон оюун ухаанай талаар хүнэй улам хүгжэхэ аятай һайн эрхэ байдал ажалша коллективүүдэй байгуулжа байһые элирхэйлэн тодоруулха гэхэшэ «Буряадай хүдэлмэришэн» гэһэн радиогазетын гол зорилгонууд мүн болоно.

Шэнэ табан жэлэй эхиндэ ажалшад социалис уялгануудаа шэнэлһэн, шэнэ эдэбхи хэшээл гаргаһан, габшагай ажалайнгаа шэнэ алхамуудые тодорхойлһон байна. Эдэ бүгэдэ хадаа «Байгал» гэжэ телевизионно мэдээсэлэй программа дотор. үргэнөөр харуулагдадаг, радиогоор «Һүүлэй һонинууд» соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэдэг байха юм.

Хүдөө ажахын асуудалнуудаар хэгдэһэн дамжуулганууд телевидени болон радиогой программанууд дотор ехэ һуури эзэлдэг. Эдэнэй гол түсэбынь хүдөө ажахын үйлэдбэрие ашаг ехэтэй болгохо, мал ажалые томодхохо, тэрэниие мэргэжүүлхэ, ажахын доторой хамжаа бэелүүлхэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ, хабарай тарилгада бэлдэхэ, мал ажалдаа тэжээлэй найдамтай бааза байгуулха, газараа үһалха, үтэгжүүлхэ, газар тарялангайнгаа, нуга сабшалангуудайнгаа ургасые эрид ехэ болгохо асуудалнууд мүн болоно.

Социальна талаараа эдэбхитэй, бүхы талаараа хүгжэнги хүниие хүмүүжүүлхэ, ажалшадай оюун бодолой эрилтэнүүдые али болохоор хангаха хэрэгтэ телевидени болон радио ехэ анхарал хандуулдаг.

Литературно - драматическа болон хүгжэмтэ дамжуулгануудта литература болон искусствын ажал ябуулагшад, профессиональна болон уран һайханай коллективүүд хабаадалсадаг. Радио-шагнагшадай, телевизор харагшадай захилаар хүгжэм, дуунууд дамжуулагдадаг.

Республикымнай районуудта үнгэргэгдэдэг литература, болон искусствын заншалта үдэрнүүд радио, телевиденеэр үргэнөөр харуулагдадаг.

КПСС-эй XXVI съездэ зорюулжа, республикымнай уран зураашадай зохёол бүтээлнүүдэй харалга телевиденеэр нэгэнтэ бэшэ дамжуулагдаа.

Ажалшадай уран һайханай хүгжэлтэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. «Арадай уран һайханай зохёол» гэһэн телевизионно фестивальда энэ жэлдэ ЛВРЗ-гэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай, авиационно заводой, Хойто-Байгалай, Кабанскын болон Яруунын районуудай уран һайханай самодеятельностиин коллективүүд бэлиг шадабарияа харуулба.

Телевизор харагшадай, радио шагнагшадай бэшэгүүд редакционно хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Энэ жэлэй түрүүшын гурбан һарын туршада дүрбэ мянга үлүүтэй бэшэг абаабди. Ажалшадай бэшэгүүдэй үндэһөөр, арбаад шахуу цикл дамжуулганууд телевидени болон радиодо хэгдэдэг. Тэдэнэй тоодо «Адресат:ТВ», «Эрхэтэн ба хуули», «Манай хото — манай гэр», «Танай бэшэгүүдээр», «Арадай хиналтын экран», «Хүгжэм дуута Буряад орон» болон бусад дамжуулганууд ороно.

Буряад ороноймнай социально-экономическа болон соёл культурын хүгжэлтэ тухай мэдээсэлнүүд Бүхэсоюзна радиогоор үдэр бүхэндэ шахуу соносхогдодог. Түбэй телевидениидэ, Бүхэсоюзна радиодо материал бэлдэхэ тусгаар редакци (ахамад редакторынь А. Бадиев) телевидениин болон радиогой дамжуулгануудые бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Буряадай радиогой бии болоһоор 50 жэлэй ой, Улаан-Үдын телевидениин эмхидхэгдэһээр 20 жэлэй ой энэ жэлэй июль һарада тэмдэглэгдэхэ зэргэтэй.

Республикымнай хүн зон «Орбитаар» Түбэй телевидениин хоёрдохи программые энэ жэлэй апрелиин хориноһоо эхилжэ хараха аргатай болобо. Мүнөө дээрээ туршалгын үе ябажа байна. Саашадаа хоёрдохи программа жэгдэрхэ байха.

Шиидхэгдээгүй асуудалнууд манай урда үшөө олон. Нэн түрүүн радио-телевизионно программануудайнгаа үзэл сурталай удхые, уран һайханай шанарые эрид дээшэлүүлхэ зэргэтэйбди.

Өөһэдынгөө телевизионно бүхы дамжуулгануудые үнгэтэ болгохын тула ехэ ажал мүнөө үедэ хэгдэжэ байна.

Совет общестын ажабайдалда телевидени болон радиогой бэелүүлдэг үүргэ жэлһээ жэлдэ улам дээшэлнэ. Тэдэнэр хадаа олон түмэн хүн зоной үнэхөөр трибуна, коммунизмын үзэл суртал дэлгэрүүлгын хүсэтэ зэбсэг болонхой.

Ц. МИТЫПОВ,
Телевидени ба радио-дамжуулгын талаар Буряадай АССР-эй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ
РЕСПУБЛИКЫН ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые хүгжөөхэ, нарижуулан һайжаруулха талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Баева Эмма Константиновнада — хэлхеэ холбооной Прибайкальска районно узелай линейно-техническэ 7-дохи участогай инженер.

Бубеев Валерий Гармаевичта—Улаан-Үдэ городой радиотрансляционно узелай главна инженер.

Деменкова Валентина Петровнада—почто зөөлгын Улаан-Үдын отделениин сортировщица.

Клементьев Федор Гавриловичта—Буряадай АССР-эй үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальнигай орлогшо.

Колмаков Иван Николаевичта—«Связьстрой-6» трестын оньһожоруулагдамал-нүүдэл 608-дахи колонныя прораб.

Шайдурова Галина Васильевнада—Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин телефонисткануудай бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной майн 5.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ
РЕСПУБЛИКЫН ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө, Радиогой үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Донская Нина Павловнае — хэлхеэ холбооной Сэлэнгын районно узелай страховой участогай начальник.

Куренкова Капитолина Ерофеевнае — хэлхеэ холбооной Бэшүүрэй районно узелай ахамад бухгалтер.

Лыгденов Жанчибдоржо Цыреновичые — хэлхеэ холбооной Хориин ашаглалгын-техническэ узелай хэлхеэ холбооной Хэжэнгын цехэй ахалагша электромеханик.

Потанин Владимир Николаевичые — союзна магистральна хэлхеэ холбооной ба телевидениин 3-дахи техническэ узелай инженер.

Проскурина Галина Станиславовнае — Улаан-Үдэ городой телефонно станциин инженер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной майн 5.

Репортаж

Хоридохи зуун жэлэй эбхэрэн долгиһон үе сагай шэнжэ шанар энэ эли бодоор үзэгдэнэ. Огторгой өөдэ дүүлиһэн телевизионно башниин «гүрэмэл» бэе. Телестудиин соошье ороходо — оператор, инженер, диктор, техник, ассистентнүүдэй мишэ тиишээ туха сүлөөгүй һүндэлөөн, ябууд дундаа дуугаралсаан. Түрүүшынхиеэ эндэ ороһон хүнэй нээрээшье түлгэжэ бахардахаар. «Э-э-э, үнөөхи үдэшэндөө аятай зохидоор диван дээрээ һуугаад, шагаадаг сэнхирхэн экранаймнай эхи үзүүр одоол эндэһээ юмбы-ы» — гэжэ халта «мэдээ» орон гэхэдээ, һанаадхихаш.

Үглөөнэй эгээ арбан часта «Телевизионно-студийный комплекс» гэжэ аржыса бэшэгдэһэн кабинедэй үүдые түлхижэ орон гэһээмнай, эндэ тэндэһээмнай «Абяагүй байгты —дамжуулга болоно байна!!»— гэһэн улаан ногоон үзэгүүд һүреэтэйгээр онигошон жэргэнэлдэнэ. Амяа дараһан бээрээ балеринадая, хурганайнгаа үзүүрээр гэшхэн, режиссёрой пультда дүтэлбэбди. Режиссёр Гертруда Манжеева залуушуулда зорюулагдаһан «Факел» гэжэ дамжуулгые видеомагнитофондо буулган бэшэлгые дүүргэжэ байба. Дүүргэмсээрнь ахалагша режиссёр Мария Мархаевна Цытхенова пультые эзэлээдхибэ. Дүй дүршэлтэй энэ режиссёрой хүдэлжэ байхыень урданьшье хараһан байнаб.

Мүнөөдэр Радиогой үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга бэлдэгдэнэ. Тэдэнэй өөһэдыньшье һайндэр байбал, харин мүнөө хамжаата һалбариин— хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан амаршалга-дуунууд эфиртэ зэдэлхэ юм.

— Хулеэжэ байнаб таанадые! Зай, поехали! Хүгжэм!— гэжэ байжа Мария Мархаевнагай хэлэхэдэнь, Поль Мориагай торгон урасхалта хүгжэм зэдэлшэбэ. Тиигээд урдамнай байһан 13 томошье, заахананьшье, хара-сагааншье, үнгэтэшье экран дээрэ почтальоной сүүмхэ бариһан басаган бии болобо.

— Фокусоо ехэ болгогты! Операторнууд, тэдэргээ сухаригты, сухаригты! Дуулганагүй гүт али! — гэжэ режиссёр халта шангараадшье абана. Тиихэдэнь үргэлжэ зузаан, шэл ханын саана, доогуур, ногооботор үнгэтэй дамжуулгын зал соо операторнууд Юрий Мишин, Иннокентий Мункуев хулһөө аршасагаан телекамерануудта хам нялалданхай урагша, хойшонь тэдэнээ шэрэнэ, түлхинэд.

Диктэр Жамьян Цыденов республикын хэлхеэ холбооной управлениин начальник Б-М. Р. Очировта үгэ үгэһэнэй һүүлдэ Буряад оронойм олон мянгаад теле-харагшадай өһөтойл дүтын танилһаа өөрэгүйгөөр һанагдадаг үнинэй диктор Софья Гончикова РСФСР-эй арадай артист Дугаржаб Дашиевай гүйсэдхэхэ дуу соносхобо.

Режиссерой пультын тээ хойнохоно үшөө нэгэ пульт бии. Эндэ звукорежиссёр Ольга Алексеевна Ершова хүдэлдэг. Дугаржаб Дашиевайшье дуугаа хангюурдажа байхадань гү, али Иоганн Штраусай вальсын һайхан хүгжэмэй зэдэлхэдэнь гү, тэрэнэй сэбэр жэгдэ абяанай түлөө 17 жэлэй туршада эндэ хүдэлжэ байһан О. А. Ершова харюусадаг юм.

Аппаратно-студийна комплексын нэгөө хахадта ханын захаар үргэлжэ табяатай пультнуудай урда халаанай начальник И. Б. Прокопчик, электромеханик Н. В. Прохорова хоёр хэдэн арбаад телевизор, улаан ногоон лампануудай урда һуунхайнууд, «Орбитын» дамжуулгануудай һаадгүйгөөр ябахын хойноһоо тон наринаар хинан харанад.

— Үглөөнһөө эхилэн, «Орбитын» дамжуулганууд эфиртэ гарадаг гэхэшэ ааб даа. Тэдэниие эдэ манай хүдэлмэрилэгшэд шалгана. Харин студиин режиссёрнууд һайндэрэйнгээ дамжуулгые бэлдэжэ, миндаһан дээрэ хэһэг хэһэгээр буулгана, — гэжэ телевидениин цехэй начальник, республикын габьяата инженер Галина Николаевна Турлай манда ойлгуулба.

Абяае миндаһан дээрэ буулгадаг гаһалгада залуу инженер Людмила Ивановатай танилсабабди. Люда нёдондо жэл Томск хотын Залан жолоододог хэрэгсэлнүүдэй болон радио-электроникын институт (ТИАСУР) дүүргэнхэй һүүлдэ, түрэл Улаан-Үдэдөө бусажа, радиотелецентрэй инженерээр хүдэлнэ. «Манай студида буулгагдадаг бүхы фильм, телеочерк, һүүлэй һониной программыншье абяаень тележурналистнуудай асарһан нарин миндаһануудһаа синхронно фонограммануудай үргэн миндаһан дээрэ буулганабди», — гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Оньһон техникын шэдээр бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдые маанадта дүтэ болгодог албанай хүдэлмэрилэгшэдтэ шэнэ амжалтануудые хүсэе.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Режиссёр М. М. Цытхенова, режиссёрой ассистент Н. Ласточкина. 2. Звукорежиссерой ассистент Х. Дымбрылова, инженер Л. Иванова. 3. Электромеханик Н. В. Прохорова, халаанай начальник И. Б. Прокопчик.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

МОНГОЛОЙ ЭРДЭМТЭД ҺАЙШААНА

УЛААН-БААТАР. Ядерна дайнай үршагта аюулые сарахын, элэнэртэ тохёолдуулагдажа байһан аюул түбэгүүдые ойлгоходонь хүнүүдтэ туһалхын тула бүхы юумэ ехэ уряатайгаар эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан совет нүхэдэйнгөө хандалгые Монголой эрдэмтэд халуунаар һайшаан дэмжэнэ гэжэ МНР-эй Науканууудай академиин вице-президент, академик Ш. Цэгмид ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байһаар һанаагаа зобоһоноо совет эрдэмтэд энэ хандалга соогоо сэдьхэлээ хүдэлгэн мэдүүлнэ. Һаяхан дүүрэһэн съездын трибуна дээрэһээ соностоһон эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые халуунаар дэмжэжэ, болотоор бэелүүлхэ гэхэшэ иимэ оршон байдалда шухала ухха шанартай байна. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хангаха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, шахардуу байдал һулаpуулгые тэхэришэгүй болгохо гэхэшэ совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаанай гаргаһан үүсхэлнүүдэй гол зорилго мүн.

«Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха шухала гэжэ элирхэйлэн харуулха уласхоорондын нэрэ хүндэ ехэтэй комитедые байгуулха тухай Л. И. Брежневэй дурадхал манай һанал бодолдо гүйсэд харюусана. Энэ бүтэмжэтэй һайн дурадхал саг соогоо гаргагдаа, шухала ухха шанартай гэжэ эрдэмтэд, бүхы монгол арад тоолоно гээд Ш. Цэгмид хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ мэдүүлбэ. Тэрэнэй гутамшаг муухай аюул түбэгүүдэ тухай хүн зондо ойлгуулха гэхэшэ дэлхэйн эрдэмтэдэй нангин зорилго болоно гэжэ академик түгэсхэлдөө тэмдэглээ.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН АССАМБЛЕЙ

МАНАГУА. Журналистнуудай бүхэдэлхэйн ассамблей апрелиин 29-дэ эндэ нээгдэбэ. Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин, Латинэ Америкын Журналистнуудай федерациин, Никарагуагай Журналистнуудай холбооной үүсхэлээр тэрэ эмхидхэгдээ. 60 гаран журналистнуудай эмхиин, тэрэ тоодо СССР-эй түлөөлэгшэд ассамблеин хүдэлмэридэ хабаадана. Никарагуада эсэргүүсэгшэ олоной дунда мэдээсэлнүүдые тараадаг баруунай хэрэгсэлнүүдэй ябуулдаг хардалга гүрдэлгэнүүдые, худал хуурмаг мэдээсэлнүүдые элишэлхэ гэхэшэ ассамблейдэ хабаадагшадай гол зорилго болоно.

Никарагуагай Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Карлос Нуньес ассамблейе нээлгэ дээрэ үгэ хэлэбэ.

Никарагуагай революциин илалта Түбэй Америкэдэ США-гай байдалые һулаpуулаа. энэ районодо революционно хүдэлөө үргэдхөө гэжэ К. Нуньес тэмдэглээ. Никарагуада боложо байһан социально-экономическа хубилалтануудые газаашалан доромжолхын тула империализм номнолой бүхы аргануудые хэрэглэнэ.

СОВЕТ ҮҮСХЭЛНҮҮДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

ВЕНЭ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй оруулһан Советскэ Союзай бүтэмжэтэй һайн дурадхалнуудые Австриин Коммунис парти һайшаан дэмжэнэ гэжэ КПА-гай Түрүүлэгшэ Ф. Мури Венэдэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Эдэ дурадхалнууд шахардуу байдал һулаpуулгын политикые үргэлжэлүүлхэ, буу зэбсэгүүдые хуряаха, уласхоорондын эб найрамдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эдэниие бэелүүлгэ бүхы арадуудай ашатуһада харюусаха байна.

Бодото социализмын амжалтануудые туйлаһанай ашаар Европо түбэндэхи шахардуу байдал һулаpуулагдаха, энэ түбиин арадууд 30 гаран жэлэй турша соо амгалан тайбанаар ажаһууха аргатай болоо гэжэ Ф. Мури тэмдэглэбэ.

...ДЕЛЬ КАСТРЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

...АВАНА. Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй гэмтэ ...ай ябуулгануудые зайсан сарахын тула шухала ...этэй бүхы оролдолгонуудые гаргаха, хойшолуулашагүй ...мжээнүүдые абаха уряар ямаршье бүлэглэлдэ ...хабаададаггүйшүүлэй түрүү..., Кубын Компартиин ...ай Нэгэдэхи секретарь, ...ликын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро ...андаоа. ...доггүй оронуудай, гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорто эльгээһэн бэшэг соогоо Ф. Кастро тэмдэглэнэ.

...раилиин сэрэгшэд США-...тэһэн сэрэгэй техникэ ... буу зэбсэгүүдые хэрэглэн Ливанай урда хубидахи ...ын тосхонуудые дахинаа ... мууханаар бомбодобо ... ямаршье бүлэглэлдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандана гэжэ Ф. Кастро мэдүүлбэ. Эдэ оронуудай залан хүтэлбэрилгын бюрогой заседани һаяар зарлагдаха юм. Баатар габьяата палестин арадые дэмжэжэ, энэ хүдэлөөнэй гэшүүн-оронуудай хэһэн ябуулгануудые хамтаараа зүбшэн хэлсэхэ байнабди.

Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгые эрид буруушаажа, хүн түрэлтэндэ зүрюу харша энэ үйлэ хэрэгээ зогсоохын тула бүхы юумэ хэхэ уряатайгаар ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй

Х. К. КУЭТО СҮЛӨӨЛЭГДӨӨ

...ЛА-ПАС. Үнгэрэгшэ һара... Боливиин засагаархидаар ...жа хаагдаһан Боли... Компартиин ЦК-гай ... секретарь Хорхе ... Куэто сүлөөлэгдэжэ, оронһоо үлдэгдэн намнагдаһан байна гэжэ «Пресенсиа» газетэ Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэй мэдүүлгэнүүдтэ үндэһэлэн бэшэнэ.

• ТАСС АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

И. ГАНДИ ГАДААДЫН ОРОНУУДААР АЯНШАЛНА

ДЕЛИ. Индиин премьер-министр Индира Ганди юһэн үдэрэй турша соо гадаадын оронуудаар ябахаяа майн 5-да мордобо. Элүүрые хамгаалгын бүхэдэлхэйн эмхиин Женевэдэ болохо сесси дээрэ Индиин правительствын толгойлогшо үгэ хэлэхэ, удаань албанай хэрэгээр Кувейт болон Нэгэдэмэл Араб Эмирадуудта хүрэхэ байна.

Индира Ганди Персидскэ охойн оршондохи гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, тусхайлбал, энэ районой байдалай, Иран-Ирагай хёмороо зүришэлдөөнэй, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай үргэн олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ юм гэжэ правительствын бүлэгоерхидэй тала баридаг «Нэшнл» геральд» газетэ бэшэнэ.

Персидскэ тохойн болон Индиин океанай оршон тойрондо аюулгүй байдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй оруулһан дурадхалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ гол һуури эзэлхэ юм.

СУДЗУКИ США ОШОБО

ТОКИО. Японой премьер-министр Д. Судзуки США болон Канадада хүрэхэ зорилготойгоор эндэһээ мордобо. США-гай президент Р. Рейган болон бусад американ хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдынь гол һуури эзэлхэ байна. Японой сэрэгэй политикые зүбшэн хэлсэлгэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ехэ анхаралда абтаха байна гэжэ «Токио симбун» газетэ тэмдэглэнэ. Буу зэбсэг бүри ехээр гаргаха, сэрэгэй һомололгонуудые дээшэлүүлхэ эрилтэнүүдые американ тала Японой урда табина.

Милитарис ябуулгануудаа үргэдхэхэ гэһэн хараа шэглэлые Японой зонхилхы бүлэгөөрхид хэлбэришэгүйгөөр баримталжа байнхай. Имагтал энэ жэлэй гүрэнэй бюджедэй ёһоор, ороной зэбсэгтэ, хүсэнүүдэй эрилтэнүүдтэ мүнгэ һомололго нёдондо жэлэйхиһээ 7,6 процентээр ургаха байна.

Гэбэшье Вашингтон Японой сэрэгэй һомололгонуудые дээшэлүүлхэһээ гадна, тэрэниие эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта үргэнөөр хабаадуулха хүсэлэнтэй юм.

НАТО-гай СОВЕДЭЙ СЕССИ

РИМ. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар НАТО-гай Соведэй хоёр үдэрэй сесси майн 4-дэ эндэ нээгдэбэ. Тэрэнэй зүблэхэ зүйл соносхогдоогүй. Гэбэшье НАТО-гай дээдэ тушаалта түлөөлэгшэдэй хэлэһэнэй ёһоор, сессидэ хабаадагшад «уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые», тэрэ тоодо зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаае, Дүтын Зүүн зүгтэхи, Баруу-Урда Азидахи, мүн бусад районуудтахи байдалые зүбшэн хэлсэхэ харааатай.

Шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын газар дайда дээрэ тодхон табиха «һанаашалганууд, ябуулганууд» сессиин үзэмжэдэ шухала һуури эзэлхэ байна.

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай Советскэ Союзтай хөөрэлдөөнүүдые дары һэргээхэ талаар зүбшөөлөө үгэхыень оролдодог Баруун Европын правительствануудай һанамжануудые США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг шагнаха баатай болохо байна гэжэ хэблэлэй хэдэ хэдэн органууд тэмдэглэнэ.

ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

ДЭЛХЭЙН ТҮХЭЛ ШАРАЙЕ ХУБИЛГАБА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнһөө хойшо 36 жэл үнгэрбэ. Энэ хадаа ниитын-политическэ хоёр байгуулалтын түйлай шанга тэмсэл болоһон байгаа.

Тиин мүнөө дайнай илалта түгэсөөр дүүрэһэнһөө хойшо үнгэрһэн эдэ жэлнүүдэй орьёл үндэрһөө харахадаа, совет арадай дайшалхы ба ажалай баатаршалгын һүр жабхалангые коммунистнуудай ленинскэ партиин сэсэн мэргэниие, дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдэй хатуу шэрүүн бэрхэшээл түбэгүүлые гаталан дабажа, Соведүүдэй орондо түүхэтэ илалта түхөөһэн социалис байгуулалтын барагдашагүй арга боломжонуудые элеэр харанабди.

Германиин фашизм болон Японой империализмтай тэмсэлэй хүшэр хүндэ жэлнүүдые мүнөө ой ухаандаа оруулхадаа, Советскэ Союз дайнай бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые бэе дээрээ даажа гараад, фашизмда эсэргүүгээр тэмсэдэг арадуудай ба гүрэнүүдэй илалтын хамтын хэрэгтэ шиидхэхы хубитаяа оруулһан байна. 1941—1945 онуудта Совет орон айхабтар ехэ материальна гарза хохидолдо ороо. Илалтын аша туһада 20 миллион совет хүн амиһаяа алдаһан байха юм. Энэ хадаа фашис богоолшолгоһоо хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалхын түлөө дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй арад түмэнэй ехэ үнэтэй сэнтэй түлбэри болоно.

1973 оной июль һарада тэрээндэ «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулхадань, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Имагтал манай арадай хүби заяан, манай Эсэгэ ороной срээдүй бэшэ, харин хэдэн арбаад оронуудай, элдэб гүрэнүүдтэ олон миллион хүнүүдэй хуби заяан тиихэдэ шиидхэглэхэ ушартай болоһон байгаа бшуу. Амиды мэндэ байлгаар, өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгөөр манай үе сагай хүнүүд гол түлэб баатар габьяата совет арадта, Совет гүрэндэ, агууехэ социалис байгуулалтада уялгатай байһандаа мартаха ёһогүй, бидэ хэндэшье мартуулхагүйбди!».

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ империалис ээрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохижо, түйлагдаһан илалта хүшэр хүндэ байгаа. Гитлеровскэ Германиин 1941 оной июниин 22-то СССР-тэ зэрлиг муухайгаар добтолгоһоо эхилһэн тэмсэлэй түрүүшын шатын совет арадта ямар хүндэ хүшэр, бэрхэшээл түбэгтэй байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Гэбэшье бүхы социалис гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэндэ түшэглэһэн Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанай ашаар «сахилгаан түргөөр илалта түйлаха» гэһэн фашис түсэб буруу һүргэгдөө һэн.

Энэ хадаа совет хүнүүдэй баатар хүсэтэй байһые, Совет социалис гүрэнэй бата бэхи байһые дэлхэйн арадуудта гэршэлэн харуулһан сэрэгэй-политическэ түрүүшын ехэ илалта байгаа. Прибалтикада, Белоруссида, Украинада болоһон хилэ шадарай байлдаанууд, Смоленскэ тулалдаан, Москва болон Ленинградые баатар габьяатайгаар хамгаалга — эдэ бүгэдэ фашис нохосуудай харата муухай түсэбүүдые буруу һүргэлгын гол шатанууд болоно.

Дайнай үедэ хэглэһэн үндэһэн хубилалтанууд хадаа бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай хоёрдохи асари ехэ илалта болоо һэн. Энэнь Москва болон Сталинград шадар, Кавказда, Курска дүхэригтэ болоһон байлдаануудта Совет Армиин түйлаһан илалта болоно. Дайсанай 3 миллион шахуу солдат болон офицернүүдэй хүлһөөнь буулгагдаһан Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эдэ стратегическэ байлдаанууд дайнай түүхэдэ батаар оронхой. Эдэ байлдаанууд фашис Германиие бүрин хүсэдөөр, эсэслэн һамна бута сохилгодо зам нээһэн түүхэтэ шатанууд болоһон байгаа.

1942—1943 онуудта ехэ амжалтануудые түйлахадаа, Совет Арми 1943—1944 онуудта оронойнгоо газар дайда дээрэһээ булимтагаргашадые үлдэн намнажа, 1944 оной намар тээшэ СССР-эй гүрэнэй хилэнүүдые һэргээгээ һэн. Дайсаниие үлдэн намнаад, немец-фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэһэн газар дайда дээрэ Совет засагые һэргээхэдээ, манай арад Октябриин, социализмын агууехэ түйлалтануудые сахин хамгаалһан байха юм. Совет арадай тэмсэлэй эдэ үрэ дүнгүүд бусад оронуудта фашизмда эсэргүүгээр тэмсэһэн олон миллион хүнүүдтэ шэнэ хүсэ нэмээгээ бэлэй.

Сүлөөлхы агууехэ үүлгаяа бэелүүлхэдээ, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд 1944—1945 онуудта хэдэн ехэ добтолго хэжэ, Түбэй болон Зүүн-Урда Европын оронуудай газар дайда дээрэ шэбээлһэн немец-фашис сэрэгшэдэй ехэ бүлэглэлнүүдые һамна бута сохиһон байгаа. Иигэжэ эдэ оронуудай арадуудта, тэрэ тоодо герман арадта сэгнэшэгүй туһа хүргэһэн байгаа. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд интернациональна уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэдээ, ехэ гарза хохидолдо ороһон байна: харин оронуудай газар дээрэ хархис дайсаниие бута сохиходоо, Совет Арми 3 миллион солдат болон офицернүүдээ алуулһан, шархатуулһан байна.

Берлиниие бута сохижо унагаахын түлөө шанга тэмсэл совет-германиин фронт дээрэ 4 жэл тухай үргэлжэлһэн тэмсэлые амжалтатайгаар түгэсхөө һэн. Тиигэжэ 1945 оной май һарада илаһан оронуудай урда, нэн түрүүн гитлеровскэ булимтарагшалтаа эсэргүү нэгэдэлэй гол хүсэн болохо Советскэ Союзай урда үгэ дуугүйгөөр бээ тушааһан тухай гар табигдаһан байгаа бшуу.

Фашис Германиие бута сохижо илалта түйлаһанайнгаа һүүлээр США-гай ба Великобританиин үмэнэ союзнигай уялгануудтаа үнэн сэхэ байһан Советскэ Союз Алас-Дурна зүгтэхи ээрхэг түримхэй милитарис Япондо эсэргүүгээр бүхы хүсэеэ хаяһан байгаа. 1945 оной август һарада Алас-Дурна зүгтэхи «сахилгаан түргэн» дайнда тэрэнэй гол хүсэн — Квантунскэ арми үй бута сохигдоо һэн. Иигэжэ дэлхэйн хоёрдохи дайн фашизмда эсэргүү нэгэдэлэй илалтаар дүүрээ бэлэй.

1941—1945 онуудта түйлагдаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта хадаа гансал СССР-эй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, совет буу зэбсэгэй илалта бэшэ, харин Совет гүрэнэй ба ниитын байгуулалтын, Советскэ Союзай социалис экономикын түйлаһан илалтанууд болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан илалта бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг боложо, дэлхэйн хүгжэлтэдэ асари ехэ нүлөө үзүүлһэн байгаа. Социализм хадаа эб найрамдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын эгээл найдамтай түшэг тулгуури болоно гэжэ тэрэ харуулаа һэн. Энэ агууехэ илалта арадуудай ухаан бодолдо революционно ехэ нүлөө үзүүлжэ, эдэниие социальна ба национально-сүлөөрэлгэ тээшэ эршэмтэйгээр дабшуулһан байгаа. Тиигэжэ Европын, Азиин, Африкын, Латиин Америкын олохон оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн улам үргэдэжэ, уласхоорондын байдалда һайнаар нүлөөлһэн юм. Эдэ бүгэдэ уласхоорондын оршон байдалда социально-политическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие эли боло хубилгажа, дэлхэйн политическэ шэнэ байдал байгуулан, тэрэнэй түхэл шарайе хубилгаһан байгаа бшуу.

Дэлхэйн социалис байгуулалта хадаа агууехэ илалтын эгээл ехэ, шиидхэхы үрэ дүн болоно. Дайнай жэлнүүдтэл алли, мүнөөшье ээрхэг түримхэйшүүлэй арадуудай хэһэн тэмсэлдэ СССР гол хүсэн болоно.

Дайнай һүүлэй үйлэ хэрэгүүд, тэрэнэй һургаалнууд Эсэгэ ороной ба дэлхэйн түүхын үнэтэ шухаг баялиг мүн. Гэбэшье совет хүнүүд, хилын саанахи манай бүхы ханинар тэмсэлэй энэ үнэтэ дүй дүршэлдэ хэдэ дахин хандаһан, хойшолоошье хандаха байна. Социалис Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бээ дааһан байдалай аша туһада, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһада баатар габьяата совет арадай түйлаһан дайшалхы ба ажалай амжалта илалтанууд хэзээдэшье мартагдахагүй.

Василий МОРОЗОВ,
сэрэгэй эрдэмэй кандидат.
(АПН).

КРЫМ. АДЖИМУШКАЙ. Газар дорохи гарнизон. Шулуун хабсагайда малтагдаһан худаг, шубуун дэнгүүдээр сэлэтэшэһэн хананууд, хэдэн зуугаад, мянгаад хүнэй хамтын хүүрнүүд. Баатаршалга харуулһан гарнизоной дурасхаал шулуун хүшөөгөөр мүнхэлэгдэнхэй. Шулуун хабсагай түнхижэ хэһэн арбан табан метр үндэртэ хүшөөнүүд һүрөөтэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Аджимушкайцуудай баатаршалга эндэ харуулагдана; 2. Митридат хадын дэргэдэ зенитшэн эхэнэрнүүдэй уулзалга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

УНШАГТЫ ҺОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

ГАЗЕТЭ ХЭДЫТЭЙ ГЭЭШЭБ?

1702 оной декабриин 16 да Россида гарадаг хэблэл түүхэтэ үдэр юм. Энэ үдэр Петр I хаанай указай ёһоор «Куранты», манайхаар «Ведомости»... таарамжатай сэнтэйгээр олондо худалдаха гэгдэһэн байгаа.

Иигэжэ орон доторнай хэблэгдэмэл түрүүшын газетэ бии болоһон намтиртай. Түрүүшээр Москвада (1702—1728), 1911 онһоо Москва ба Петербургда гаргагдаһан байгаа. Тэрэнэй нэрэнь оло дахин һэлгэгдээ: «Ведомости московские», «Российские ведомости», «Реляция». 1702 ондо хэблэгдэһэн газетэнүүдэй түгэс суршалбари хамтын нэрэтэй юм. «Московско гүрэнэй ба зарим оршон тойронхи гүрэнүүдтэ болоһон дайн сэрэгэй болон бусад хэрэгүүд тухай һанамжа табимаар, мүнхэлэн байхаар, «Ведомостьнүүд» хэблэгдэдэг байгаа. Түрүүшын номернууд —1702 оной декабриин 16—17-до гараһан газетэнүүд үлөөгдөөгүй. Удаадахи—1703 оной январиин 2-ой номер манайда хүрэжэ ерэнхэй. «Ведомости» өөрынгөө хэмжээгээр багахан ном шэнги, — хуудаһануудынь хоёрһоо хорин хоёр болодог байһан. Газетын сэнгынь хоёрһоо зургаан түхэриг хүрэдэг байгаа. Тэрэ сагайхиар тоолоходо, үнэтэй юм. Энэ газетэ саг соогоо гарадагүй. 1705 ондо дүшэн зургаан номер, 1718 ондо оройдоол нэгэн! «Ведомостиин» гарадаг эхин үедэ Петр I хаан уншаан харадаг, засабарилдаг байгаа. Тэрэ саашадаа газетые материалнуудаар өөрөө гэнтэ бэшэ хангадаг һэн. Газетые гаргахын тула олон хүн—оршуулагшанар, «захашад» — корректорнууд, «копистов» — буулган бэшэгшэнэр хабаадалсадаг һэн. Тэдэнэй нэрэнүүд гар бэшэгүүд дээгүүр дайралдадаг. Хэблэлэй ондоной директор, түүхэшэ ба литератор Федор Поликарпов «Ведомостиин» түрүүшын редактор байһан гэхэ. Яков Синявич гэгшые ородой түрүүшын репортер гэжэ тоолохоор—хаанай ажабайдал, алба хэрэг, коллегинүүдэй ябуулга тухай бэшэхэ баримтай хүн байһан. Газетын зарим авторнууд дээжэ юм. Тэдэнэй нэрэнүүд эхэнхидээ газетын түрүүшын хуудаһанда гаргагдаһан. Тэдэнэй дунда Долгоруков, Куракин, Меньшиков, Шафиров гэгшэдые уншанабди.

Гараар бэшэгдэһэн ородой түрүүшын газетэ үшөө 1600 ондо бии болоо һэн. «Мэдээлэлэй бэшэгүүд гү, али куранту нууд» гэһэн нэрэтэй гараар бэшэгдэһэн һонин гаргагдаа.

Иимэ газетэ гаргалгада һонирхолтой ушарнууд дайралдадаг байгаа. Почтово станцинуудай бии болохоһоо хойшо Россида почтмейстерэй түшээ байлгагдаа. Почтмейстернууд зарим тээгээ өөрынгөө газетэ гаргадаг һэн. Тэдэнэр һонинуудые бэдэржэ, хүнэй нэрэ үгэ рэ ерэһэн бэшэгүүдые задалан, газетэдээ гаргажа, бусадтаа дундэ дуулгадаг байһан гэхэ. Иимэ ушар байд газетэ тохёолдожо, шанга хэрүүлтэй яан гарадаг һэн.

«Газетэ» гэжэ үгэ италиин хэлэнһээ манайда ерээ. XVI зуун жэлдэ Венецианска республикада хэбтэ сохин гаргадаг зэд хашарһа мүнгэн «газетта» гэжэ нэрлэгдэһэн байгаа бшуу. Венецидэ түрүүшын хэблэгдэн гарадаг «Бэшэгэй мэдээсэлнүүд» гээшэ нэгэ газеттэ сэнтэй бэлэй. Энэ сэндэ дүйжэ, хашарһа мүнгэнэй нэрэ хэблэлэй нэрэдэ нялдаа. Һүүлдэнь итальян энэ үгэ бусад хэлэндэ ороһон байна.

(«Известия» газетэһээ).

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ФУТБОЛ

ЕХЭ НААДАН ЭХИЛБЭЛ ДАА...

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ—хоёрдохи уулзалга уржадэр үнгэргэгдэбэ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын стадионууд дээрэ уулзалгануудта 16 командын футболистнууд хабаадаа. Манай Улаан-Үдын «Локомотив» команда энэ үдэшэлэн Благовещенскын «Амур» командатай наадаһан байна.

Байгша оной нааданда хабаадаха Улаан-Үдын футболистнуудай дунда ехэхэн хубилалта болоо. Жэшээнь, вратаряар Ангарскын Николай Кривоносов, полузащитник Олег Елгин (Усолье-Сибирское), мүн буряадай футболдо хүмүүжэһэн залуушуул Игорь Опенко, Леонид Иванов, Петр Быстров, добтологшод Владислав Атутов, Сергей Лагодин гэгшэд наадаха болонхой. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ «Локомотив» командын гэшүүд байһан вратарь Рафаил Галимов, хамгаалагша Виктор Пиндак, полузащитник Геннадий Хабарков, добтологшод Виктор Пугач, Александр Кашалников гэгшэд мүнөө жэлһээ наадахаяа болинхой.

Айлшаар манайда ерэһэн «Амурай» футболистнуудай дунда шадамар бэрхэ, бэлэдхэл һайнтай спортсмен олон байба. Командын вратарь, урдандаа Москвагай «Динамо», «Торпедо», Львовой «Карпаты» командануудта наадаһан, СССР-эй спортын мастер, тренер Александр Ракитский, Владивостогой «Луч» командаһаа ерэһэн хамгаалагша Владимир Косарев болон нютагай футболистнуудһаа нэмэжэ абтаһан залуушуул болоно. Тренерээр Москвада тренернүүдэй дээдэ һургуули дүүргэһэн Геннадий Матвеев бусажа ерэнхэй.

...Үдэшын 6 час 30 минутаһаа наадан эхилжэ, түрүүлэн бүмбэгэ абаһан Улаан-Үдын футболистнууд добтолжо оробо. Эндэ айлшадай хамгаалагшад илангаяа вратарь Ракитский «Локомотивай» добтологшодой боротада дүтэлэн ерэхэтэйнь зэргэ бүмбэгыень шадамар бэрхээр буляагаад лэ абаха юм. Наадын түрүүшын хахадай дүүрэтэр һайн добтолго эмхидхэһэн манай футболистнууд тоо нээжэ ядаа. Харин айлшадай футболистнууд эмхи гуримтайгаар добтолгодо ороходоо тоо нээжэрхёо. Энэнь наадын эхилһээр 3-4-дэхи минутын ябажа байхада болобо. Мүн хоёрдохиншье хахадта добтолго эмхидхэһэн Улаан-Үдын футболистнууд айлшадаа диилэжэ ядаһаар воротаа руугаа хоёрдохи бүмбэгэ алдаа. Өөрынгөө стадион дээрэ байгша оной түрүүшынгээ наада яһала һайн добтолго, хамгаалгатайгаар үнгэргэбэшье һаа, булюу хүсэтэй айлшадтаа шүүгдэһэниинь харамтай. Удаадахи наадануудта бэлэдхэлээ улам шангадхажа, айлшаар ерэһэн футболистнуудаа диилэхэ эрмэлзэлтэйгээр наадаха бээ гэжэ һанагдана.

Удаадахи наадан майн 10-да манай стадион дээрэ болохо. Айлшаар Владивостогой «Луч» команда ерэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наадан...

М. СУТУРИНАЙ фото.

ХИЛЭ САХИГШЫН ДУРАСХААЛДА

Хилын харуулшан-герой комсомол хүбүүн Николай Петровой дурасхаалда зорюулагдаһан самбо барилдаагаар заншалта мүрысөөн Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй спортзал соо наймадахяа үнгэргэгдэбэ.

Арбан хоёр командын, тэрэ тоодо Хабаровск, Усть-Кут, Амурск, Эрхүү, Усолье-Сибирское, Прокопьевск, Томск, Улаан-Үдэ хотонуудай 102 самбист энэ заншалта нааданда хабаадаһан байна. Манай республикын ниислэлэй анда хотын — МНР-эй Дархан хотын спортсменүүдэй хабаадаһан ушар мүрысөөе уласхоорондын шэнжэтэй болгоо.

Спортын тугуудай дунда комсомол хүбүүн Николай Петровой портрет харагдана. Заншалта мүрысөөе нээлгын үедэ геройн эхэ — Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй локомотив-хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн Мария Захаровна Петрова, залуушуулай һайн хани, поэтесса Ирина Филиппова байлсаа. Эндэ Мария Захаровна иигэжэ хэлэбэ:

— Энхэрэн дурсадаг хүбүүнэймни дурасхаалые ёһолон хүндэлдэг байһанайтнай түлөө таанадта, спортсменүүдтэ, ехэ баяр баясхалан хүргөөд, амжалта түйлахыетнай хүсэнэб...

Горспорткомитедэй эмхидхэһэн мүрысөөн баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэһэн байна. Хоёр ороной спортсменүүд гарай бэлэгүүдээ андалдан абалсаа. МНР-эй делегациие хүтэлбэрилэгшэ монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй гурбан боти номые («Бага газар», «Һэргэн хүгжэлтэ», «Шэнэ газар») Мария Захаровна Петровада бэлэг болгон барюулаа.

Манай айлшан — Монголой спортын мастер Нансалын Мунх бэеэр багаханшье һаа, гартаа шэртэһэтэй, хүдөө дэгээтэй самонсл байба. Тэрэ МНР-эй дүрбэ дахин чемпион юм. Өөрын онсо һайхан арга дүрэтэй барилдаашантай ана-мана тулалдаха хүн олдобогүй. Тиигэжэ Мунх 52 килограммай шэгнүүртэн сооһоо илалта түйлаа. А. Раков (Улаан-Үдэ), С. Никишин (Прокопьевск) удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Монголой самбистнууд дэлхэй дээрэ алдар суутай юм гэжэ уншагшаднай дуулаһаншье байгаа ёһотойт. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ үбэл Испаниин ниислэл — Мадрид хотодо үнгэргэгдэһэн дэлхэйн чемпионадта МНР-эй самбистнууд дүн хамта 13 медаляар шагнагдажа, хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. Самбо барилдаанай мүндэлһэн ороной — СССР-эй түлөөлэгшэд илажа гараһан байгаа.

Манай командаһаа эхир хүбүүд — нэгэдэхи разрядтайшуул Александр болон Павел Раковууд илангаяа эдэбхитэйгээр, хүсэл эрмэлзэлтэйгээр барилдаа. Түмэр замай техникумэй һурагша П. Раков удаадахи шэгнүүртэ илаба. Спортын мастерта кандидат Сергей Анциферов (Улаан-Үдэ), МНР-эй спортын мастер Баатарийн Хэймэдэх мүнгэн, бронзо медальнуудаар шагнагдаһан байха юм.

СССР-эй спортын мастер Геннадий Акишин (Усть-Кут) бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй байжа, 62 килограммай шэгнүүртэн сооһоо шалгарба.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ В. Максачук, Н. Кирнков (хоюулаа Улаан-Үдэһөө), спортын мастер М. Борщенко (Томск), Н. Соктоев (Улаан-Үдэ), В. Кузнецов (Томск), МНР-эй спортын мастер Д. Галдандагва гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлээ. 1974 ондо дэлхэйн чемпионадта бронзо медаляар шагнагдаһан, МНР-эй дүрбэ дахин чемпион Дамдиниин Галдандагва гаһар хүсэтэй, барилдаһан хүнөө хүл дээрэнь тогтоохогүй байһанаа харуулба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Улаан-Үдын суглуулагдамал команда илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Дархан хотын самбистнууд — хоёрдохи, Томскын түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

— Энэ заншалта мүрысөөн тухай үнихэнэй дуулаһанбди. Юу хэлэхэб, тэрэ эмхи гуримтайгаар үнгэргэгдөө. Бэлигтэй бэрхэ олон спортсменүүд суглараһан байна. Манай самбистнууд, илангаяа залуушуулнай энэ нааданһаа ехэ һургаал абаба. Хилэ сахигша-баатар хүбүүнэй дурасхаалда үнгэргэгдэдэг мүрысөөнэй саашадаа бүри үргэн дэлисэтэй, олоной хабаадалгатай болохыень хүсэнэб, — гэжэ Дархан хотын суглуулагдамал командын тренер Мунхийн Пунцаг хөөрэнэ. Тэрэ һонин намтартай. Пунцаг 15 жэл соо ехэ спорт эрхилээ. Ураалай политехническэ институтда һурахадаа, самбо барилдаагаар мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлһэн байгаа. Тэрэ МНР-эй найма дахин чемпион, дэлхэйн чемпионадта хоёр удаа мүнгэн медальда хүртэһэн, 1975 оной дэлхэйн чемпион, спортын габьяата мастер, уласхоорондын категориин судья юм. Мүнөө Дархан хотын ТЭЦ-тэ инженер-энергетигээр хүдэлдэг.

Б.М. ЖИГЖИТОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» майн 2-то үнгэргэгдэһэн 18-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 15—байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 18—хүнгэн атлетикэ, 24—гарай бүмбэгэ, 38—акробатика, 41—самбо барилдаан, 45—столой теннис.

«36-һаа 5-ень тааха»: 3—бобслей, 6—дзюдогоор барилдаан, 25—шаргын спорт, 29—стендовэ буудалга, 32—фигурна һолжоролго.

(ТАСС).

ТҮРҮҮШЫН ХУРА БОРОО

Байгша оной апрелиин һүүл багаар, мүн май һарын эхин үдэрнүүдтэ республика доторнай хура бороо оробо. Тиин Түнхэндэ — 31, Аршаан курорт шадар — 43, Загарайда — 19, Захааминай, Хэжэнгын, Хориин районуудта — 18, Нарһатада — 17, Загарайн районой Шэнэ-Хүрбэ, Нестерово, Кабанск, Цакирта — 15, Яруунын районой Гүндэ, Хяагта, Торндо — 13—14, Гусиноозерск, Улаан-Үдэдэ — 12, Турунтаево, Петропавловка, Охин-Булаг, Хүдэри-Сомон, Санагада — 10—11, Ивалга, Мухар-Шэбэртэ — 9, Уднинск, Хори, Новоселенгинскдэ, Тарбагатайда — 5—7, Усть-Баргажан, Бэшүүртэ хоёр миллиметр тухай хура бороо ороһон байна.

Дулаанай хаһада ороһон хура бороо сабшалан, бэлшээриндэ шиниг нойто нэмэжэ, ногооной ургахада һайн нүлөө үзүүлхэнь лабтай.

П. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ГАИ-гай экран

Республикын харгы зам дээрэ үнгэрһэн долоон хоногой туршада харгын транспортна 24 усал үзэгдэбэ. Эдэнэрэй гурбаниинь наһа бараһан, хорин хүниинь хүндөөр гэмэлтэһэн байба. Харгы дээрэ усал тохёолдуулагшадай олонхидынь һогтуугаар машина жолоодожо ябаа бшуу. Карьероуправлениин экскаваторщик В. Бурлов гэгшэ «Запорожец» машинаараа Прибайкалиин районой Илька тосхон соогуур гүйлгэжэ ябаһаар шабарта зоогдошоһон байгаа. Харин машинаа тэндэһээ гаргаха оролдолго хэжэ байха үедөө тэрэнэйнгээ гэдэргээ сухариха скорость дээрэнь табиһан байгаа. Тэрэнэй гэмээр машинын хойноһоонь түлхилсэжэ байһан нүхэрынь дайруулжа, больницада орохо баатай болобо. Мүн майн нэгэнэй үдэр архиин һогтуутай А. П. Шитин гэгшэ мотоциклаараа сэнгэхэ һанаатай гүйлгэжэ ябатараа, тэрэнэйнгээ хурдан гүйдэл дунда барюулаа алдажа прибор-бүтээлгын заводой хашаа ошожо мүргэжэрхёо.

Үнгэрөөд байһан долоон хоногой туршада республикын ГАИ-гай ниитын түлөөлэгшэд харгын дүрим эбдэһэн, һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан 86 хүниие элирүүлһэн байна. Энэмнай жэлэй эхинһээ хойшо гансахан долоон хоногой туршада үзэгдэһэн ехэ тоо болоно. Эдэнэрэй хахадһаа олонхидынь үмсын машинатан байшоо. Тэдэнэй дундаһаа СССР-эй Зүүн Сибириин Наукануудай академиин филиалай автобазын жолоошон В. Брагинцев, Улаан-Үдын хоёрдохи пищеторгын И. Смирнов, Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой коммунальна ажахын гаражай жолоошон М. Москвитин, үмсэдөө машинатан В. Карпов, В. Разуваев гэгшэд бии.

Долоон хоногой урда тээ болоһон Буряадай АССР-эй МВД-гэй ГАИ-гай захиргаанай комисси харгын дүрим эбдэһэн хэдэн хүн машина жолоодохо эрхэһээ хаһагдаба. Тэдэнэй дунда түмэр зүйлнүүдэй Кировэй нэрэмжэтэ заводой А. А. Кузьмин, «Бурпромстрой» трестын 8-дахи автобазын А. В. Мадлоськин, барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын Е. Е. Егоров, үмсын машинатан В. Л. Цыдыпов, В. И. Тихонов болон бусад бии.

Н. СЕМЕНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Табан жэлэй нөөсэдэ — манай хубита» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал. «Хабарай аашые тааруулан» — В. Самбуевай статья. «Мүнөөдэр — Радиогой үдэр». «Олон түмэнэй трибуна» — Ц. Митыповэй статья. «Ехэ зорилгонууд» — Ф. Клементьевэй статья. БАМ: үдэрһөө үдэртэ. «Шэнэ дабаануудые дабахабди» — хөөрэлдөөн. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө. «Ажалай нөөсэнүүдтэ гамтайгаар хандаха» — АПН-эй материал. Социалис оронуудта. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Городой уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга тухай. Футбол. «Локомотив» — «Амур» — 0 : 2. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

РАДИОГОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, дохёогоо үгэгты!». 10.35 — Обуховско хамгаалгын 80 жэлэй ойе угтуулан. «Мятежная застава» — уран һайханай фильм. 12.00 — «Революциин радио» — телевизионно баримтата фильм. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Несокрушимая и легендарная» — телевизионно олон серитэй баримтата фильм. «На страже неба Родины» 4-дэхи фильм. 16.30 — Ород хэлэн.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.15 — «Байгал» программа. 17.45 — Илалтын үдэрые угтуулан.

«Орбита». 18.15 — Боксоор Европын чемпионат. Финляндиһаа дамжуулга. 19.00 — Олон түмэнэй ленинскэ университет. Социалис экономикые хүтэлбэрилгэ. 19.30—19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Радиогой үдэрые угтуулан. «Эрдэм наукын һонин». 20.30 — «П. И. Чайковскиин романснууд». 21.00 — «45 оной үбэл ба хабар» — телевизионно олон серитэй баримтата фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Театральна уулзалганууд». 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Эжын һургуули». 13.30 — «Энээниие мэдэжэ, аба, шадажа хэ». 14.15 — «Илалтын автографууд». 15.00 — «Уран бүтээлэй дээжэ» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.10 — «Дэлхэйн арадуудай аялганууд». 15.40 — «Опровержение» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери).

«Орбита». 17.00 — «Орлёнок» телестудида Советскэ Союзай Герой генерал-майор А. П. Косицинтай юнкорнуудай уулзалга. 17.45 — Фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 18.15 — Соносхолнууд. 18.25 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 18.55 — «Россиин одод» Фильм-концерт.

«Орбита». 20.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Волшебный экран». 21.15 — «Бидэнэр энэ хэргые мартаха эрхэгүйбди. 22.00 — «Время». 22.35 — «Опровержение» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 24.00 — Хоккей: «Трактор» (Челябинск) — ЦСКА.

САГААН УЛАРИ...

Мүнөөдэр республик... торнай нэгэ сэлмэжэ, ... бүрхэжэ байха. Зарим ... гуудта саг зуура бороо ... хо. Баруун-хойноһоо ... дын 9 — 14 метр хүс... гөөр һалхилха. 14—19 ... дус дулаан, хойто райо... та, Байгалай хойто ... 9—14 градус дулаан бо...

Улаан-Үдэдэ үүлэ... байха, хура бороон ... гүй. Баруун-хойноһоо ... кундын 9 — 14 метр ... тэйгээр һалхилха. 16-... градус дулаан болохо.

Майн 8—9-нэй ... тэ бүрхэжэ, сэлмэжэ ... Майн 8-да саг зуура ... орохо. Майн 9-дэ хура ... орохогүй. Баруун-хойн... секундын 9 — 14 метр ... тэйгээр һалхилха. Һ... 2 градус хүйтэнһөө 3 гр... хүрэтэр дулаан бо... Үдэртөө 13—18 градус ... лаан байха.

Редакторай орлошо
Н. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-00459. Заказ № 105. Индекс 5901...